

KRIK PIJAVK PROTI KONGRESNI "INKVIZICIJI"

'PATRIOTIČNA' GOSPODA SE BOJI GOVORITI O RAČUNIH

Milijone dolarjev za propagando—kdo jih prispeva in čemu? Resnica, ki bode v oči

Namen preiskave je koristiti demokratičnim politikom. — Sveta jeza republikanskih bossov

VOJNI med republikanci in demokrati se gre sedaj zares. Velebankirji in drugi magnati na čelu vrhnjih plasti ameriškega kapitalizma ne morejo pozabiti, kako jih je Roosevelt, ko je prevzel vladno, dolžil krivde gospodarskega poloma. Takrat so se potuhnili; kajti navdušenje med ljudstvom za Roosevelta, in vera vanj je bila tolikšna, da bi mu odobrili vsak korak. Lahko bi bil socializiral banke in veliko industrijo, kajti takrat je tudi vrhovno sodišče molčalo! A namesto da bi bil storil res kaj velikega, je začel reševati banke s posojili in z zakonom za zavarovanje vlog. Industrijo je otel iz kaosa s pomočjo Nire. To so bile torej reforme, ki naj bi služile v obojestransko korist. S sličnimi akcijami je skušal koristiti farmerjem in ob enem varovati upnike, pri katerih so zadolženi.

Dogodilo pa se je, da se je s temi akcijami okrepil le bogataški sloj, milijonom brezposelnih pa je pomagano samo toliko, da ne stradajo. Povprečna meza ameriškega delavca je sramotno nizka. Raditega je umevno, čemu tudi delavci in farmerji žele več upoštevanja. Ko se je kongres končno udal in sprejel nekaj zakonov socialnega značaja, so jih v koledarju kapitalistične propagande proglasili za otvoritev poti v boljše življenje. Ob enem so v nji oznanili vojno napoved proti "rdečarskemu brain trustu" v Rooseveltovi administraciji.

Roosevelt, ki je bil v volilni kampanji in prvih par let svojega vladanja oboževan idol, je danes proglašen od plutokratov republikanske in demokratske stranke za nevarnega prekucuha, ki ima skrit namen vreči ustavo in nato zaslužiti

Kriminalno zanemarjanje osebne varnosti

Stotisoče stavbinskih delavcev je že več let brez dela, ubožno prebivalstvo pa mora živeti v umazanih, zdravju nevarnih hišah, ki so pozimi v slučajnih ognjih tudi past za ljudi. Vse ostre zime so morali prošle tedne tudi v teh pasteh kuriti bolj kot običajno. Mnogo jih je zgorelo in v marsikaterem slučaju tudi ljudje, ki so stanovali v njih.

V kolikšni meri pametni uredbi bi vse te stare, nezdružljive hiše podirli in namesto njih zgradili udobna stanovanja, katera bi dali v najem po zmerni ceni. Kapital, vložen v taka planirana stanovanja, podvzeta, bi bil torej vladi polagoma povrnen, ampak ker odločuje zgolj profit, je stanovanjski problem neresen vzlic vladni obljubi, da bo odpravila 'slumse' (umazane, staromodne stanovanjske hiše v velikih mestih).

Prav tako neučinkovito se pazi na osebno varnost ljudi na ameriških cestah.

Nesreče v industriji so tudi

pogoste. Eksplozije v tovarnah se množe, ker se eksplozivne kemikalije pri raznih delih uporabljajo v velikih množinah. V vseh takih nezgodah so delavci edini, ki plačajo, bodisi z izgubo življenja, udov ali zdravja, dočim kompanije krijejo škodo za zavarovalnico.

Ameriške unije so v zahtevah za varnostne naprave ter regulacije v industriji in rudnikih sicer že precej dosegle, ampak vendar še veliko premalo. Glavni vzrok nesrečam v tovarnah in rudnikih pa je pro-

fitni motiv. Boss zahteva, da delavec producira kolikor največ mogoče, pa če je pri tem treba osebno varnost še tako riskirati. Temelj osebne varnosti bo torej postavljen šele kadar bo odpravljeno izkoriščanje in s tem profiti. Danes bogatašem ni treba delati, zato ne vedo, kaj se pravi živeti v peklu neprestanih opasnosti in garancij. Potem, ko bodo vsi delali, bodo tudi vsi razumeli, da je varnost enega varnost vseh drugih.

Mržnja med četami Mussolinijevih črnosrajčnikov in italijansko regularno armado raste tako opasno, da je bil poslan na afriško fronto Achille Starace, tajnik fašistične stranke, ki bo preiskoval vzroke napetosti.

NAŠ NOVI NASLOV

Naslavlajte pisma in razne druge pošiljke Proletarcu, JSZ in Prosvetni matici na 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Francoska republika v politični krizi

Fašistična cenzura proti filmiranju Sinclair Lewisove povesti

Znameniti ameriški pisatelj Sinclair Lewis je napisal knjigo "It Can't Happen Here", v kateri opisuje fašistični teror in fašistično vladno v Zed. državah. Naslov knjige pomeni, da se kaj takega v tej deželi ne more dogoditi. Dne 15. feb. pa je Lewis dejal, da je svoje mnenje spremenil, kajti tak fašizem je prav lahko mogoče tudi v tej "svobodni deželi". Njegova imenovana knjiga, ki je izšla pred par meseci, ima še sedaj izmed vseh novih knjig največ odjemalcev. Družba Metro-Goldwin-Mayer se je s pisateljem pogodila za filmiranje snovi, ki jo opisuje v "It Can't Happen Here". Tudi Will Hays, ki je nekak car nad filmsko industrijo, je namignil, da ako se jo predstavi v slikah, naj se prizore fašističnih brutalnosti opusti, da se ne bi zamerili Nemčiji in Italiji, kjer take reči resnično počno. Če pa se jih ne opusti, bo ves film prepovedan.

Ameriško ljudstvo naj torej ne vidi fašističnega terorja na filmu, zato, da se Zed. države ne zamerijo Hitlerju in Mussoliniju!

Iz Berlina in Rima poročajo, da so veseli tega sklepa v Hollywoodu, kajti drugače bi morali protestirati. Družba pa se zdaj izgovarja, da je filmiranje odloženo valed previsokih stroškov.

V Z. D. je še 5 milijonov nedržavljanov

V Zed. državah je še pet milijonov tujerodcev, ki še niso postali državljani. Izmed teh jih je 350,00 v Illinoisu.

POŽARI VZELI VELIKO ŽIVLJENJ

Zima je že od nekdanj mučilnica bednih. Zadnji strovit mraz, ki je objel skoro vse Zed. države, je pomenil povečanje businessa za par milijonov dolarjev, toda vzel je tudi precej življenj in mnogi so postali pohabljeni, ker so jim zmrazile bodisi roke ali noge. Tudi požari so v bajtah revežev imeli obilo žetev. Gasilci so se trudili, da jih rešijo, a marsikje so stanovanja v slučaju požara kakor past, iz katere ni izhoda. Na sliki je avto požarne brambe ob pogorišču v enem takem slučaju, poln ledu.

Odnosaji v newyorški S. P. nespremenjeni

Neenaka poročila o registriranju članstva. — Dve skupini kandidatov v primarnih volitvah

Dr. Harry W. Laidler, začasni predsednik soc. stranke v mestu New York, poroča v tedniku Socialist Call, da je 1.632 članov izjavilo svoje soglasjanje s sklepom eksekutivne soc. stranke, katera je odvzela newyorški organizaciji charter in s tem odstavila njen odbor, katerega tvori "stara garda". Eksekutiven sklep določa, da se bo smatralo za člane samo tiste, ki se javijo začasnemu odboru in izjavijo, da se bodo ravnali po njenih sklepih in izvolili nov odbor mestni in državni organizaciji, kakor določa resolucija, sprejeta na prošli seji strankine eksekutivne v Philadelphiji. Dr. Laidler zatrjuje, da se je s tem velika večina članstva izrekla za reorganizacijo, dočim prinaša tednik New Leader nasprotno vest, da se je registriralo samo 781 izmed 3.124 članov, drugi pa so ostali

zvesti stari organizaciji in njenemu odboru. Socialist Call zanika to trditve. V vsi državi New York ima soc. stranka blizu 4.000 članov, piše New Leader, in izmed teh jih po njegovem računa pripada 1.000 frakciji militantov, ostali pa so proti odstopitvi odbora in v sled tega zoper reorganizacijo. Socialist Call pa naobratno zatrjuje, da je velika večina članstva v newyorški državi odobrila stališče, postopanje in sklep strankine eksekutivne.

Jasno je, da dokler ne bo med tema strujama sporazuma, bosta v New Yorku dve stranki enakega imena. Louis Waldman, predsednik zdaj nepriznane organizacije, pravi, da njen odbor ne odstopi, članstvo nima vzroka, da bi priznalo nasilni sklep eksekutivne in ako hoče eksekutiva podpirati (Nadaljevanje na 2. strani.)

NASILNOSTI FAŠISTOV V NAPORIH ZA POGAŽENJE LJUDSKE FRONTE

Ogromna demonstracija v Parizu proti napadu na socialističnega voditelja Leon Bluma

FRANCIJI gre poldrugo leto v političnem vrvenju jako zares. Na eni strani bankirji in industrialci, ki se v svojem boju proti demokraciji in ohranitvi republike poslužujejo rojalističnih in drugih fašističnih organizacij. Njim nasproti stoji "popularna fronta" — združenje vseh strank, ki so za ohranitev demokracije, republikanske Francije.

V slednji skupini so socialisti, komunisti in levičarske skupine francoskih liberalnih strank.

Slednje so enotne v zahtevi za ohranitev demokracije, parlamentarne oblike vlade. Reakcionarne skupine so složne samo v zahtevi za zadrževanje demokracije in delavskega gibanja. Kajti vsaka izmed njih hoče diktaturo po svojem kopitu.

Ena najagresivnejših reakcionarnih skupin v Franciji je Action Française. Deluje v eni ali drugi obliki od padca monarhije dalje in zahteva njeno obnovo. V nji so večinoma potomci "slavnih" in neslavnih francoskih aristokratov, katerih titelnosti so v republiki brez veljave, in nacionalistični pustolovci raznih barv. To reakcionarno gibanje za strmoglavljenje demokracije republike financirajo večinoma velebankirji, ki so v francoskem kapitalizmu najreakcionarnejša in najbolj staromodna skupina.

Francija ima burno zgodovino. Revolucionarna, liberalna Francija se ponaša v nji s svojimi poglavji, rojalistična in kapitalistična pa se opaja s slavo nekdanjega dvornega in cerkvenega pompa ter z osvojevalnimi pohodi njenih monarhov. A tudi republika se baha z osvojitvami ozemelj, ki so bile izvršene v njeni dobi.

Svetovno vojno je Francija dokaj dobro prebolela, deloma na račun vojnih odškodnin, dalje s pomočjo izkoriščanja kolonij, z novimi posojili povojnim zaveznikom, z ojačanjem svoje industrije in mednarodnega trga. Francija je danes edina velika dežela na svetu, ki ima zlato valuto še v veljavi. Svetovni (Nadaljevanje na 3. strani.)

VPRIZORITEV "RDEČIH ROŽ" V SHEBOYGANU SIJAJNO USPELA

Sodrug in sodružice v klubu št. 235 JSZ v Sheboyganu, in tisti, ki so jim pomagali, zaslužijo priznanje, kajti vzlic težkim oviram, nesoglasjam v naselbini, cagavosti nekaterih in ostri zimi, ki ovira promet, je njihova prireditev prošle nedelje v Hrvatskem domu bila uspeh, kakršnega si niti optimisti niso upali pričakovati.

Enako so vredni priznanja igralci in igralkе dramskega odseka kluba št. 1 v Chicagu, ki so pod pokroviteljstvom sheboyganskega kluba vprizorili

socialno dramo "Rdeče rože". To je bila že peta ponovitev. Dasi so dospeli domov šele blizu 4. ure zjutraj in morali večinoma čez par ur na delo, so bili prav tako veseli uspeha, kaor člani kluba v Sheboyganu.

Dvorana Hrvatskega doma je bila skoro polna Slovencev in Hrvatov, ki so prišli na predstavo. Igra, ki so ji vselej pazno sledili, je napravila nanje velik vtis.

Obširneje poročilo sledi v prihodnji številki.

NAŠE KONFERENCE

Pred prihodnjim zborom JSZ se bodo vršile tri važne konference klubov JSZ in Prosvetne matic, na katerih bodo zastopniki razpravljali in sklepali o lokalnih problemih, agitaciji, dnevnem redu XI. zbora JSZ itd. Ob enem bodo izvolili delegate na zbor.

Zapadna Pennsylvania

Prva konferenca zastopnikov klubov JSZ in društev Prosvetne matic se bo vršila v nedeljo 29. marca ob 10. dop. v Slovenskem izobraževalnem domu, PRESTO, PA. Na klube in društva apeliramo, da zastopnike gotovo izvolijo.

Illinois-Wisconsin

Zborovanje konferenčne organizacije JSZ in Prosvetne matic z delokrogom v severnem Illinoisu in Wisconsinu bo v nedeljo 17. maja v S. S. T. Hall, MILWAUKEE, WIS.

Vzhodni Ohio in W. Va.

Konferenca zastopnikov klubov JSZ in društev Prosvetne matic za vzhodni Ohio in W. Virginijo bo na Spominski dan v soboto 30. maja v društveni dvorani, BRIDGEPORT, OHIO.

Udeleženci teh konferenc lahko veliko store, da bo XI. redni zbor JSZ dne 3., 4. in 5. julija t. l. čimbolj uspešen!

Italijanski fašizem v čezdalje večjih škripcih

Dalje je bil poslan v Afriko bivši tajnik fašistične stranke Roberto Farinacci, baje zato, ker nasprotuje Mussolinijevi vojni v Etiopiji. Predlagal mu je, da naj čimprej sklene mir. Namesto tega je izdal Mussolini svoji armadi v Afriki ukaz, da mora Etiopijo osvojiti do junija to leto!

Iz tajnih virov se je izvedelo, da je maršal Bodoglio poročal svojemu šefu Mussoliniju o padanju morale italijanskih vojakov. Nekateri svetovalci so nato duceju tolmačili, da je kriva pomanjkanju navdušenja neaktivnost na fronti. Da li bo Mussolinijev ukaz za osvojitve Etiopije kaj zalegel, je vprašanje. Predvsem se za-

naša, da mu Zed. države ne bodo ustavile dovoz olja. In da sankcije ne bodo poostrene.

Tajne depeshe, ki jih prejema iz Italije v Londonu, posebno v uradu glasila delavske stranke, pravijo, da postaja italijansko ljudstvo vedno bolj nemirno. V kino gledališč v Milanu so apele na filmu, ki kličejo ljudstvo, da naj podpisše vojna posojila, sprejeli z življenjem. Tudi mnogi prej navdušeni fašisti so zavrgli znake svoje stranke in robanjijo proti diktaturi.

Eno poročilo, vtihotapljeno iz Italije, pravi, da je položaj zdaj napet kot l. 1924 in po ugovoru socialističnega poslanca Giacomo Matteottija.

Italijanski krogi se boje najhujšega, zato namigujejo angleški in francoski vladi, da bo škodovalo Franciji in Italiji, če Italija propade kot veselja. V Londonu je to baje zaleglo že toliko, da je angleška vlada nehala podpirati Etiopijo, oziroma jo zalagati z orožjem. Močna Italija je angleški politiki v Evropi potrebna zaradi "ravnotežja", pravijo torijski diplomati. Drugi vzrok spremembe angleške politike je, ker bi Anglija vojno v Afriki rada čimprej likvidirala, zato da bo potem svojo pozornost obrnila Japonski, katera angleški vpliv in angleško trgovino v Aziji bolj in bolj izpodriva.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rekopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Narodnostna vprašanja v povojni dobi

Ena izmed obljub zmagovitih zavezniških sil v dobi svetovne vojne je bila osvoboditev potlačenih narodov. "Vsak narod naj sam odločuje o svoji usodi", je bilo geslo zaveznikov, ki so ga pozdravili vsi podjarmljeni narodi v vseh deželah.

Takoj ko so pričele "mirovne" konference pa je bilo očividno, da se bodo meje evropskih dežel sicer izdatno spremenile, toda brez samoodločevanja prizadetih ljudstev.

Na primer, Poljaki so bili razdeljeni v povojni dobi pod vlade treh velikih cesarstev. Zahtevali so svobodo in jo s porazom Rusije, Nemčije in Avstrije tudi dobili — toda ne socialno svobodo, ampak jezikovno. Kajti smrtne in druge obsodbe se zdaj izrekajo nad Poljaki v njihovi materinščini. Prej so jim jih razlagali tolmači. Poljska, prej podjarmljena dežela v mejah treh imperijev, je danes torej svobodna samo v toliko, da poljski jezik v nji ni več zatiran, a drugače je njeno ljudstvo prav tako nesvobodno, kakor je bilo pod kajzerjem in carjem. In poljska vlada zatira ukrajinsko, litvinsko in druge narodnostne manjine v svojih mejah natančno po enakem receptu, kakor sta to počela prej nad Poljaki kajzer in car.

Hrvati govorijo skoro popolnoma enak jezik kakor Srbi. A vendar se Hrvati bore za "osvoboditev izpod Srbije". Propagandistične biroje v ta namen vzdržujejo v Italiji, na Madžarskem, v Zed. državah in v Franciji. Dr. Ante Pavelić, o katerem je znano, da ga financirajo italijanske lire, je na čelu ekstremistične akcije za osvoboditev Hrvatov izpod vlade "pastirske kamarile" v Beogradu.

Je pa tudi nekaj Jugoslovancev, ki so drugačnega mnenja kakor hrvatski domobrani in njihov prvak v Italiji. Na primer tisti, ki so pred par tedni ustanovili v New Yorku "Udruženje za obrambo Jugoslovancev v Italiji".

Njihov program proglašajo boj fašističnemu režimu v Italiji, ne zato ker je fašističen, ampak ker zatira Jugoslovane. Pavelićevo gibanje pa podpira prav istega Mussolinija, ker pričakuje od njega v danem momentu odločilne pomoči v akciji za "osvoboditev" hrvatskega naroda. Macedonci se oslanjajo na slične opore. Ravno tako druge nacionalistične skupine, ki predstavljajo narodnostne manjine v poedinah deželah. Hitler na pr. objublja nemškimi manjinam v drugih deželah, da bodo obračuna gotovo pride in tedaj postanejo vsi Nemci svobodni. Ako se hočemo učiti iz zgodovine in izkušenj, vemo, da je prava jezikovna svoboda naroda mogoča samo v demokratični obliki države in poleg tega prava svoboda v ekonomski uredbi, kakršno predlagajo socialisti. V poljskih ječah je tisoče poljskih političnih jetnikov, ki so jih obsodili sodniki njihove narodnosti, aretirali policaji istega rodu, v ječah pa jih mrcvarijo biriči poljske narodnosti.

Hitlerjevi rablji so pri zadnjem dramatičnem čiščenju klali svoje nemške brate, zadušili so nešteto nemških časopisov in ugonobili vse polno nemških patriotičnih, sportskih in drugih organizacij.

Mussolini v Italiji je ultra patriot. A vendar zatira Italijane, ki z njim ne soglašajo, prav tako surovo, kakor zatira Jugoslovane. Italijani, ki vedo, da se od samega navdušenja za narod ne more živeti, so obtoženi veleizdajniških tendenc in plačujejo svojo "pregreho" večinoma na Liparskih otokih. Naravno, da se godi "nevestim" Jugoslovancev in Nemcem pod vlado Mussolinija še slabše — slabše zato, ker je poleg njihove osebne svobode zatiran tudi njihov jezik.

Nacionalistična propaganda ne more biti drugačna kot je. Hitlerjeva vlada na pr. financira "gibanje" za osvoboditev Ukrajine izpod boljševiške diktature. Skupina Slovencev v Celju je nedavno izdala brošuro, v kateri opisuje, kako avstrijska vlada zatira Slovence na Koroškem. Slovaki imajo svoje odbore, ki se "bore" za osvoboditev slovaškega naroda izpod češke nadvlade. In tako dalje.

V svetovni vojni, in še bolj po svetovni vojni, smo se naučili, da so narodnjaška gibanja za osvoboditve in za nacionalne svobodnosti lahko prava lepa in idealistična stvar, a kaj pomaga, ko pa so v kapitalistični uredbi brez veljave.

Slovenci na Primorskem se bi danes zadovoljili, če bi smeli vsaj očenaš moliti v svojem jeziku. Pa jim ni dovoljeno. A tudi, če vlada v Rimu v tem oziru kaj popusti, ne bo v bistvu zaslužnjenja ničesar spremenjeno.

Socialisti smo za jezikovno svobodo narodnostnih manjšin, za svobodo vesti in prepričanja, za demokracijo in za človeške pravice — toda te stvari bodo uveljavljene šele kadar vržemo temeljno zlo — kapitalizem. Z njim vred padeta imperalizem in fašizem. Tako mi razumemo borbo za osvoboditve narodnostnih manjšin, narodov in človeštva v splošnem.

Nelogičnost "Radnikovih" komentarjev

Komunistični Glas Radnika v Chicagu je priobčil par editorialov proti raznim izjavam v Proletarcu, toda kdor čita samo "Glas Radnika", prav nič ne ve, kaj Proletarec pravzaprav zastopa, ali kaj je v resnici pisal.

Nedvomno smatrajo uredniki Glasa Radnika svoje čitatelje še vedno za lahkoverne, zato si tudi dovoljujejo take plehke šale.

Pričetek civilizacije

Civilizacija se prične, ko bomo postavljali spomenike onim, ki človeku lajšajo in omogočajo življenje, namesto tistim, ki mu ga jemljejo. — "A. G."

SPOMENIK DELA, KI GA JE ZRUŠIL FAŠIZEM

Meseca februarja l. 1934

se je zavedno delavstvo v Avstriji nakanam reakcije junaka upelo. V borbi podleglo, kajti avstrijski klerofašizem je izbral ugoden psihološki moment in s pomočjo Mussolinijeve in papežev opore zmagal v maki krvi, ki se je v borbi delavstva za svobodo iztekla iz socialističnih bojevnikov.

Avstrija pod fašizmom je gospodarsko in v vsakem drugem oziru veliko na slabšem kakor poprej. A socialistično gibanje v nji ni zatrto. Duh delavskih junakov, ki so padli v boju za svobodo, živi in deluje dalje med maso.

Socialistično delavstvo v Avstriji je v povojni dobi zgradilo klub ogromnih evirarn čudeza, katerim se je divil ves svet. Socialistična uprava na Dunaju je storila v težjih okoliščinah za delavsko ljudstvo več kot katerikoli mesto na svetu. Stanovanjske palače za proletarijat — nikjer drugod niso imele primere! Ena izmed njih je na tej sliki — stanovanjska hiša s imenom Karla Marxa. V civilni vojni jo je bombardiral Dolfussov topništvo in storilo na nji velike škode. Potem so jo popravili in naselili vanjo in v druge klerikalne ljudi.

Te hiše so spomenik dela, kakršnega ni v stanju zgraditi noben fašistični režim, pa naj bo katoliški, ki vlada v Italiji in v Avstriji, ali pa luteranski v Nemčiji. Mednarodnemu delavstvu vspovsed je v vzpodbudo, da avstrijski fašizem delavskega gibanja tudi s terorjem ni mogel zatreti. Slava padlim avstrijskim delavcem! Zivela socialistična stranka! To vzpodbudo delavci v Avstriji zaslužijo, ker kljub terorju niso omagali.

NASTOP WAUKEGANČANOV, SAVE IN DRUGE TOČKE NA PRIREDITVI V PRID PROLETARCA 8. MARCA

Chicago, Ill. — Vsako leto meseca marca aranžira Klub št. 1 prireditve, katere prebitke prispeva v tiskovni fond Proletarca. Letos se bo vršila v nedeljo 8. marca v dvorani SNPJ.

Prvič po dolgem času bodo pri nas spet gostovali Waukegančani. Dramski odsek njihovega Slovenskega narodnega doma bo ob tej priliki vpriporil burko "Dva potepuha". Režiser igre Martin Judnich sporoča, da se je ansambel našemu vabilu odzval, razen Frank Pierca, katerega bo nadomestil Vinko Pink. Ob enem je Judnich naročil, da moramo preskrbeti na odru vislice, navoziti nanj živih kokoši, operacijsko mizo in par truckov druge šare. Kam bo Tone Trojar na jednodimnem odru vse to stlačil, je njegova briga. Člani dramatskega odseka kluba št. 1 so po dolgem premišljevanju zaključili, da bi živo kokoš še kako dobili na posodo in tudi vrvi bi izposodili — ampak kaj dobiti par voz navlake za "Dva potepuha", to je skrb, ki bi tudi bolj močnim ljudem povzročila sivenje las in morda še srčno napako. Kdo si bi mislil, da je treba za burko dveh potepuhov toliko ropotije! Ampak kar bo bo — navlekli jim jo bomo, pa naj se potem zgodi na vrvi še taka nesreča — odgovoren bo režiser Martin Judnich in pa dramski ansambel Slovenskega narodnega doma, ki hoče sodelovati v protipostavnem zdravljenju ljudi in v drugih sličnih prevaracijah. Illinoisko vrhovno sodišče je namreč prošni petek proglašilo mazaška in korporacijska zdravniška podjetja za nepostavna, kajti po mnenju gospodov tolmačev postav te sme oguliti le zdravnik posamično, ne pa kar dva ali trije skupaj.

(Živa kokoš nam še vedno dela skrb — kar omenimo migmogrede, v nadi, da se dobi gozda gospodinja, ki jo bo pripravljen kupiti takoj ko bo z njo gotov zdravniški ansambel dveh potepuhov.) — (Dobro je, da ne vprašajo tudi za živega konja ali kravo, kajti to bi bilo še težje spraviti na naš civilizirani oder.)

Tudi medicini žele v omarah nič koliko. Vprašali bomo dr. Zavertnika, morda ima on kaj takih, ki niso več za rabo. Če pa nam bo dal dobra zdravila — toliko bolj, kajti mi želimo, da bo šlo iz dvorane manj bolnikov, kakor pa jih bo prišlo notri.

Igralce, ki nastopijo v igri "Dva potepuha", bomo navedli prihodnjič, ker ne gre, da bi vse skrivnosti naenkrat izdali. Nekaj pevskih točk bo predvajal zbor "Sava", resni del sporeda pa bo tvorila kratka angleška enodejanka "God and Country", ki je naperjena proti militarizmu.

Po sporedu bo plesna zabava v obeh dvoranah. V gornji bo igral J. Kochevarjev orkester, imena godcev v spodnji pa navedemo v eni prihodnjih števil.

Vstopnice v predprodaji so po 35c in pri blagajni 40c. Vse prijatelje Proletarca vabimo, da si nabavijo vstopnice v naprej in da pomagajo v agitaciji za čimvečjo udeležbo.

P. O.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Na seji kluba št. 11, ki se je vršila dne 9. feb., smo zopet razmotrivali o pripravah za bodočo konferenco klubov JSZ in društev Prosvetne matice, kateri smo vsoto določili datum nedeljo 31. maja. Dalje smo oznanjali, da bo imel klub št. 11 predstavitev v veselico v soboto 25. aprila. Ampak ker ima odbor Društvene dvorane prednost v izboru datumov za svoje prireditve, je moral klub št. 11 soboto 25. aprila odstopiti omenjenemu odboru.

Vsled spremembe je članstvo kluba št. 1 sklenilo, da se konferenca vrši v soboto 30. maja na praznik Spominskega dne namesto dan pozneje, kakor prvotno določeno. Zborovanje zastopnikov klubov in društev se prične ob 10. dopoldne. Takoj po konferenci pa se prične prireditev kluba št. 11, ki smo je vsled omenjenega vzroka odložili s 25. aprila na datum konference. Veselica se torej prične ob 2. popoldne. S tem je dana prilika, da se konference in prireditve udeležijo lahko tudi zastopniki in drugi rojaki iz oddaljenih okoliških naselbin, kajti naslednji dan bo nedelja in se bodo še lahko odpočili za opravila v ponedeljek.

Precej konference in drugih prireditev smo imeli doslej v poletju. Po konferenci se je navadno vršil piknik — vsaj o glašali smo ga — a dež je nam skoraj zaporedoma kvaril načrte in račune. Prireditve dne 30. maja pa bo gotova stvar, ker bo pod streho. Vršila se bo iz enega v drug praznik, kar je tudi vredno upoštevanja.

Društva in klube opozarjamo, da naj to spremembo datumov upoštevajo. Članstvo in sodelavci, ki nas prosimo, da pomagajo v agitaciji za čimvečjo udeležbo bodisi na konferenci kot na prireditvi. Sobota 30. maja naj bo praznik vsega zavednega delavstva v tem okraju. Klub št. 11 se bo potrdil, da bo občinstvu predstavil dobro igro, pa tudi udeleženci konference bodo imeli za razpravljanje in sklepanje več časa kakor pa ob poletnih datumih.

Ker bo to zadnja konferenca pred bodočim rednim zborom JSZ, bomo na nji volili tudi delegata. S tem so seveda stroški, zato pa moramo agitirati toliko bolj, da bo veselica uspešna v vsakem oziru.

*

Družabni klub Slovenski Center

Chicago. — Ob priliki ustanovitve korporacije Slovenski Delavski Center je bilo sugestivno, da se naj njemu v oporo in v družabne namene ustanovi še poseben klub, o čemer je bilo razpravljano na dveh občnih zborih SDC in na januarski seji kluba št. 1, kateremu je direktor SDC poveril zadevo. Na nji so bila sprejeta provizorična pravila in izvoljen pripravljalni odbor, v katerem so Vinko Ločnikar, Filip Kmetec in John Hujan. Provizorična pravila je po sklepu direktorja priredil poseben odsek, v katerega je direktorji izvolili A. Gardna, Filipa Godino in Fr. Zaitza.

Pravila, kakor jih je odobrilo članstvo kluba št. 1, ki je bilo v to pooblaščen, se glase:

KLUB SLOVENSKEGA CENTER

(Slovene Center Club)

I. Namen. — Namen kluba Slovenski Center je:

1.) gojitev družabnosti v SDC;
2.) nuditi SDC materialno oporo.
H. Sredstva. — V ta namen ima klub Slovenski Center svojo posebno sobo v pritličju (Club Room), kjer je shajališče. Ta lokal upravlja klub Slovenski center. Aranžirano poslovanje mora predložiti direktorju SDC in šele ko jo ta odobri postane veljavna. — Dalje prireja klub SC kartne zabave in druge prireditve družabnega značaja. Ako in kadar uvidi za uместno, si s sporazumom direktorja lahko uredi del stavbišča v spornih namene.

III. Razpolaganje z dohodki. — Članarina in vsi drugi dohodki kluba Slovenski Center se morajo uporabljati izključno za vzdrževanje prostorov, preostanek pa gre v blagajno SDC.

IV. Članstvo. — Član kluba Slovenski Center lahko postane vsakdo, ki soglašajo s nameni, katerim služi korporacija Slovenski Delavski Center. Odbor kluba SC sme odkloniti vsakega aplikanta, o katerem je uverjen, da ne bo v korist in čast kluba. Članarina je \$1.00 na leto.

V. Uprava. — Članstvo kluba Slovenski Center izvoli na ustanovni seji in potem vsako leto na redni letni seji odbor, ki ga tvorijo: predsednik, podpredsednik, tajnik-blagajnik, zapisnikar in nadzorni odbor treh članov. — Druge odbornike in odseke se voli po potrebi. Odbor je odgovoren za vse poslovanje kluba članstvu in ravnatelju poslojpa.

VI. Pravice in dolžnosti. — Članstvo kluba SC ima pravico posejati čitalnico v SDC, v svojem področju pa upravlja družabne prostore spodaj in stavbišče, v kolikor ga rabi v svoje svrhe. Za uporabljanje obojega mora imeti dogovor z direktorjem SDC.

VII. Regulacije. — Vse svoje predloge za spremembe na stavbišču, predelave itd., mora klub Slovenski Center najprej predložiti direktorju SDC, in šele ako jih ta odobri, se smejo izvesti.

To so torej pravila, na podlagi katerih nameravamo razviti družabni klub, ki bo večji kakor katerikoli sličen klub med Slovenci v Ameriki. Nameni mu bo gojiti družabnost

in negovati idejo skupnosti naprednih čikaških Slovencev. Naravno, da bodo sredstva v početku pomanjkljiva, toda s časom si bomo zgradili center, ki bo res, središče družabnega in kulturnega udejstvovanja naše naselbine.

Ako ste pripravljeni sodelovati, vas vabimo na pristop. Članarina je samo \$1 na leto. Plačajte jo Vinko Ločnikarju, John Hujanu, Filip Kmetec ali komurkoli, ki ga oni trije pooblaste za zastopnika. Ko bo prijavljenih prilično število članov, bodo omenjeni trije sklicali ustanovni zbor kluba Slovenski Center, na katerem bo izvoljen stalen odbor.

P. O.

Socialistična stranka v Readingu, Pa.

Reading, Pa. — Po zadnji volilni zmagi tukajšnja socialistična stranka se bolj napreduje in ima že okrog dva tisoč članov. V mestu samem ima 6 klubov in v okolici 18. Okraj (County) Berks vključuje mesto Reading in okoliške občine, v katerih so omenjeni klubi.

Socialistična stranka tega okraja ni aktivna samo v volilnih kampanjah, ampak vsak teden v letu. Pozimi imamo shode vsak teden v City Hall. Vstop je prost. Govornike socialiste vabimo iz vseh krajev Zed. držav. Poleg teh rednih shodov imamo Labor College, v katerem se poučuje delavce in delavke tri dni v tednu. To delavsko šolo upravlja zveza unij. Unije, kajpada, so v Readingu socialistične. Škoda, ker tega ne morete reči tudi v drugih mestih.

Socialistična stranka v Readingu izdaja tednik "Labor Advocate", ki je jako razširjen. Naročnina je samo \$1 na leto, kajti ker je tu delavsko gibanje močno, ima list veliko oglašev, zato pa je naročnina lahko toliko nižja.

Kar se tiče Slovencev v tem mestu, sem že poročal, da je mnogo brezposelnih, ker jih industrija vsled njih ostarelosti več ne rabi. Proletarec tukaj še nikoli ni bil razširjen, ker v slovenski naselbini ni bilo agitatorjev, da bi čutili skupnost v našem delavskem gibanju, kakor so jo na primer v Milwaukee, West Allisu, Clevelandu itd. — Anton Russ.

Zvezni dolg

Ameriška vlada se je dozda zadolžila v vsoti 30 in pol milijarde dolarjev. Ta javen dolg je večji ko kdaj prej v zgodovini te dežele.

ODNOŠAJI V NEWYORSKI S. P. ŠE NESPREMENJENI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

dualno gibanje, bo s tem zanesla boj tudi v aprilске primarne volitve. To bo prvič, da si bosta v tako veliki organizaciji, kakor je v New Yorku, stali pri primarnih volitvah nasproti dve skupini kandidatov. Tista, ki prejme večino, bo označena pod socialistično rubriko na končnih volitvah, neglede kateri struji pripada. Vsled tega je naravno, da bo boj med njima zelo ljut, ako merodajni krogi ne dosežejo prej sporazuma.

James H. Graham, predsednik delavske federacije v Montani in član stranke eksekutive, je predlagal, da naj svoj prvi sklep, s katerim je odvzela newyorsk sok. stranki čarter, ovrže. Za predlog je glasoval on in James Oneal, proti pa Leo Krzycki, Devere Allen, Coolidge, Hapgood, Daniel, Krueger in Thomas. Milwauski župan D. W. Hoan in poslanec Hoopes iz Readinga sta se vzdržala glasovanja.

Stališče eksekutive je nedavno odobrila odbor soc. stranke v Wisconsinu in odbor socialistične stranke v Illinoisu. New Leader pravi v uredniškem članku, da je wisconsinska organizacija edina izmed važnih stranknih delov, ki je odobrila

Važna seja kluba št. 1 v petek 28. feb.

Chicago. Na seji kluba št. 1 v petek 28. feb. bodo volitve delegatov na državno konvencijo soc. stranke in nominiranje kandidatov za delegate na konvencijo soc. stranke.

Poleg tega bodo podana važna poročila, potem pa bo razprava. — P. O.

Naročite si Proletarca, ki je res pravi delavski list.

ANDREAS LATZKO:

SEDEM DNI

ROMAN. — Poslovenil MILE KLOPČIČ.

(Nadaljevanje.)

Bilo bi preveč nedostojno, da bi kot gospodinja dala znamenje za odhod. — Kakor koli rada bi bila gospa Sonja zaključila nevesnični pogovor, vendar si ni upala niti ozreti kvišku iz strahu, da ji bo doktor lahko z obraza bral, da čuti na hrbtni nežno vabeči prst svojega moža. Štela je doktorju resnično v zlo, da kot gost v njeni hiši brezobzirno razgrinja svoje prenapete teorije, kakor da je sleherni blagostanje zločin. Jezilo jo je, da je Friedl mirne duše trpel, da ga je imel za izkoriščevalca! Mar naj leže tudi njeni otroci na gnilih slamnicah le zato, ker si ne more vsak nakladalec premoga privoščiti vilo z belo lakirano otroško sobo?

Kljubovalno je vrgla vznak glavo ter se ravno pripravljala, da odbije krivični očetek, ko jo je baron prehitel. Nadejal se je uspeha od domisljaka, ki se ga je bil pravkar domislil:

"Oprostite, doktor, prošnja imam do vas. Se ne bi jutri opoldne odpeljali z mojo ženo k pohabljenju v predmestje? Lahko si mislite, kakšen odpor bo zbudil nevarni precedenčni primer vsepovedi! Če se raznese, kako odškodujem svoje delavce s hišo in zemljiščem — in gospod von Hahn bo že poskrbel za to — tedaj si predstavljajte zmagoslavje, če bi obdarovanja lahko s čimerkoli blatili, da pijte, da živijo njegova žena neravnoro ali kaj podobnega. — Vem, vem, vi imate tudi o teh stvarih svoje posebne nazorje. Če hočemo, da se ta primer ne bo kar razkadil brez učinka, moramo že računati s predsodki teh ljudi! Poslal bi vam svoj avto —"

Tokrat se Mangien ni uračunal. Neposredni prehod na program prihodnjega dne je bil pač prerazločen migljaj. Doktor je takoj končal svoje sprehajanje in s poklonom dejal, da je pripravljen spremiti baronico.

"Sicer sem po navadi zelo zgodaj na noč, toda zadnji vznemirljivi dnevi mi še zmerom tiče v udi. Mislim, da je bolje, da grem zdaj počivat, da bom jutri —"

Baron je na skrivaj pomežnil svoji ženi, naj vstane, in se nato s svojim vedrim smehom obrnil k doktorju:

"Se nič ne mudi, dragi moj! — Razen tega imam v mislih majhno nesramnost. — Avto sme priti po vas šele tik pred dvajseto uro, ker mora takrat polkovnik Hahn na postajo in bo gotovo računal s tem, da mu bom dal na razpolago avto. Če avtomobila ne bo doma, bo najbrže zamudil svoj vlak in izgubil en popoldan svojega dopusta! Gospoda bo že še spoznala, da sem lahko tudi neprijeten!"

Ko je baron dospel že do prvega presledka na stopnišču, je doktor Landau nekaj stopnic niže nehoti obstal in povesil glavo, ko se je Mangien začuden ozrl po njem. Da se čuti ogroženega, tega nikakor ni mogel izreči! Oba bi ga imela za strahopetno, zajčjo dušo, če bi bil poizkušal pregovoriti barona s kakršnokoli pretvezo, naj ne izvrši namernih zlobnosti.

Ob bokih viseče roke je stisnil v pesti ter se odločno pognal po stopnicah. — Najbolje, da ne misliš, kaj bo. Kar mora priti, pride tem prej, če se bojiš!

Ko je doktor sedel k Sonji v avto, je bila Sonja trdno odločena, da bo popravila svojo neprijaznost prejšnjega večera. Zdal je vedela, da je Landau dolžna hvala, vseeno, ali se je ali se ni tista zavozlana berlinska prigoda v resnici dogodila, bodisi v celoti ali deloma. Gospa Sonja ni bila vesela tega, da je njen mož pretrgal razmerje z Mimi Brenkenovo: prej ali slej bi bilo razmerje s površno, lahkomišno žensko vendarle konec. — Mnogo več se je dogodilo v teh treh dneh, kakor le odtujitev od Mimi, ki bi ji vsak hip lahko sledila druga, če bi se bil vrnil domov isti nečemu, notranje leni mož, ki je bil na sveti večer nekaj ur pred božičnim obdarovanjem, ves včas zakrknjen odpotoval.

Svoje namere ni pozabila, vso vožnjo je čakala ugodne prilike, da bi z nekaj prijaznimi stavki pokazala doktorju, da obžaluje svoje vedenje nasproti njej — pa je vendar sedela ob njem molče, kakor odreenela od prizorov, ki so švigali mimo. Čim globlje se je avto skozi zavite ulice izgubljal v umazani in ožini delavskega predmestja, tem bolj jo je spominjal vsak pogled na strastno zagovarjanje obtožbo njenega spremljevalca. Neobičajni avtomobilski obisk je privabljal

vse prebivalce na okna. Ženske nedoločljive starosti so skakale iz hiš, da odnese svoje vrečke, pretepajoče otroke na varno — fantiči s predrznimi, sovražno iskrenimi se očmi v sirastih obrazih so kazali jezik in obmetavali z nečednimi izrazi dozdevna zaljubljenca. Kakor je umazana brozga mlakuš brizgala v bleščeče se avtomobilske šipe, tako se je čutila tudi Sonja omadeževano od pogledov, ki so obtičali na njej.

Vsi poskusi, da bi zatrla proti volji pojavljajočo se razdraženost, niso uspeli. — Da je tudi doktor molčal in da ni niti z besedico glosiral mimo drveče panorame, to ji ni preganalo občutka, da doktor zmagoslavno uživa svojo zmago. Gospa Sonja bi ga bila najrajši vprašala, kaj neki dokazuje to, da doraščajo ti otroci zanemarjeni, notranje in zunanje omadeževani. Če pridejo njih očetje do oblasti, se bodo pač samo masčevali — več kakor pomagati posamezniku, lajšati z denarjem najhujšo bedo, več pač živ krst ne more. Kaj ni Landau sam pripovedoval, da je bilo vse življenje delavca, ki ga je Brenken ustrelil, zastupljeno z dobro hotelimi prijaznostmi njegove bogate krstne botre?

Na vožnji domov se je barončina nesmiselna razdraženost stopnjevala tako daleč, da ji je doktorjevo sosedstvo postalo muka ter je iskala pretvezo, da bi izstopila. Kar je bila videla v družini ponesrečenega delavca, ji je stiskalo grlo. Jetično dekletce z žalostnimi očmi, natanko istih let kakor njena lastna hčerka, komaj rojeni dvojčki na cunjah v košari za perilo, vsa hiša, mnogi zavistnostrmeči, pohlepno-proseči pogledi — strašne sanje, vse! Mar res ni mogoče zmanjšati te razlike? Kaj morajo delavci stanovati res v taki neumljeni, moreči gneči, zato da lastnik tovarne lahko privoščiti sebi in svojem vse, kar si poželee?

Dokler ni bila njena domovina odtrgana od zemljevida Evrope, se je Sonja Mangienova pogosto pojavljala kot dobra vila v siromašnih predmestjih. Če je ta obisk zapustil tako presenetljivo močan vtisk, je povzročil to pač njen spremljevalec, čigar nenavadno vedenje je opazovala z rastočim strmenjem. Ves popoldan se je dolgi, okorni možakar s primrzanim pogrebčevskim obrazom igral z otroki kakor razposajen fante, se plazil po tleh in se s otrokom tako zelo prikupil, da so se zvečer jokali, ko so morali od njega.

"Kakšna dobroti zame, da lahko norim z otroki, ki smejo biti res otroci!" je dejal doktor. "Tudi za to je treba denarja! Ko spoznaš, kaj je drago in kaj ceneno, in da je treba vse na svetu kupiti, je otroškosti konec! Natanko se spominjam, kako me je presenetilo, ko mi je povedala moja pestunja, da je siromašna. Še danes mi pripoveduje, da sem ji odgovoril tako-le: 'Bodi pač lepo pridna, pa boš gotovo spet obogatela!'"

Smehljaj se je, in gospa Sonja je molčala. Skrivno je opazovala čudaški obraz, ki se je zagrizel in skorajda trd tako rekoč oproščal pod zamišljenim smehljajem. Drugače kakor v Mangienu, se je tudi v nji počasi prebujala simpatija. Ni je bil njen mož zaman krstil za "kokljio". Vsa njena čuvstvenost je bila tako prežeta z materinstvom, da je bilo v sleherni njeni prijaznosti nekaj zahteve po varovalstvu. Ta nič negovani, odljudni človek, ki je v brezkoristnem vznemirjanju trošil samega sebe in krošnjari s svojim srcem, je bil zanj kakor zanemarjen otrok. Čutila je, da je povsod brez vsega, rada bi mu bila rekla kakaj prijaznega — a se je vendarle globoko oddahnila, ko je zaslislala zunaj glas svojega moža.

Ko je vstopil, je takoj opazila, da so ga v tovarni raztogotili. — Niti otroci ga niso mogli razvedriti, ostal je redkobeseden, dokler niso po večerji spet sedeli v veži in mu je slučajna opazka razvezala jezik. Mar ne more razpolagati s svojim premoženjem, kakor sam hoče? — Komu je dolžan polagati račune, pa čeprav ga prime, da bi razdal ne samo leho ničvredne zemlje, ampak tudi svojo hišo, svojo tovarno, vse svoje imetje? — (Dalje prihodnjič.)

Ako bi hoteli delavci prisluškovati petino toliko časa resnici kakor prisluškujejo lažem, bi svetovna socialna revolucija mahoma korakala.

KAPITOL POZIMI

Na sliki je kapitol v Washingtonu, D. C., kakor je izgledal v zadnjem silovitem mrazu in snegu. Dasi glavno mesto Zed. držav ne pozna ostre zime, se ji letos ni ognilo.

Stanje Jugoslovanskega stavbinskega in posojilnega društva

Chicago. — Hranilna in posojilna društva, kakršno je omenjeno v naslovu tega dopisa, so bila v tej krizi silovito prizadeta zaradi padca cen premičninam (hiš in stavbišč), ter brezposelnosti. Kljub temu baš nepremičnine predstavljajo najtrdnjšo vrednost, zato je naravno, da bodo vsa več ali manj dobro upravljana stavbinska in posojilna društva krizo prebolela in prišla zopet v položaj, v katerim jim bo mogoče plačevati na vlogu primerne obresti in udovoljiti tistim vlagateljem, ki zahtevajo izplačitev svojih vsot.

JSPS je druga največja slovenska finančna ustanova te vrste v Chicagu in tretja največja med Jugoslovani v tem mestu. Dasi JSPS v prešlih letih krize v aktivni ne beleži napredka, pač pa precej tisočakov nazadovanja, je gospodarsko vendarle zdravo, ker ima aktivno zavarovano s sigurnimi posojili, z zmanjšanjem obrestne mere in pa z grajenjem rezerve. Aktivna društva je dne 31. dec. znašala \$297,307.04. Ta vsota je zaeno zapopadana v obliacijah delničarjem, v posestvih, ki so prešla v društveno last in v raznih drugih malih rubrikah.

Jugoslovansko stavb. in pos. društvo je včlanjeno v Federal Home Loan Bank sistemu, v Building Loan & Saving asociaciji in v United States Building & Loan ligi.

Dva največja jugoslovanska stavb. in pos. društva v Chicagu sta tudi federalizirana, oziroma eno bo federalizirano v kratkem, dočim je stavb. in posojilno društvo Slovenski Dom federalizirano že od lani naprej.

Uprava Jugosl. stavbinskega in posojilnega društva zagotavlja, da je njegovo stanje prav tako sigurno — vse, kar želi, je več razumevanja in sodelovanja od strani članov, pa jim bodo prihranki prav gotovo zavarovani, tako, da dobe za vsak vloženi dolar nazaj dolar in obresti.

Na prošnem običnem zboru so bili izvoljeni v direktorij JSPD Joseph Steblay (ponovno) in Vinko Ločniškar ter Paul Vesel (nova člana). Odpadla sta Otto Derrull in John Zvezich, ki nista več kandidirala. Celotni direktorij, kot je zdaj konstituiran, tvorijo: Joško Oven, predsednik; Anton Kocian, podpredsednik; Joseph Steblay, tajnik; Frank Udovich, blagajnik; direktorji: Frank Smith, John Gradishar, Vinko Ločniškar in Paul Vesel.

V nadzornem odboru, ki ga je izvolil direktorij, so: Donald J. Lotrich, Martin Kreiss in Anton Udovich.

Zadnjemu običnemu zboru je predsedoval Otto Derrull. Dasi je bilo posebno s strani par o-

seb izrečenih precej kritičnih besed, je bilo zborovanje v splošnem veliko bolj vzorno kot pa katerokoli drugo, lahko bi rekel, v prešlih 10. letih.

Pametno ravnanje v direktoriju, in pa dobra volja delničarjev — to dvojce je potrebno in prav lahko dosegljivo — pa bo to društvo spet postalo aktivno v pravem pomenu besede. Joško Oven je že na običnem zboru agitiral, da se naj vsi tisti člani, ki morejo, zavzamejo, da bodo vlagali v JSPD vsaj dolar na teden, kajti to bi bila najboljša pot, da se zopet ustvari zaupanje v to ustanovo.

Poročevalec.

Nova eksekutiva soc. stranke v Clevelandu

V eksekutivo soc. stranke okraja Cuyahoga so bili izvoljeni: I. Axelrod, član židovskega kluba in tajnik društva Workmen's Circle, Edward Simpson, član East Cleveland kluba in Auto Workers koncila v Clevelandu; Robert Parker, član kluba v 25. wardi; Max Vohl, predsednik unije pisarniških nameščencev; Rev. John Sommerlatte, tajnik unije Rayon Workers, United Textile Workers of America; Louis Zorko, član kluba št. 27 JSZ, in James K. Leake, aktiven v organizacijah črnec.

V področju tega odbora so tudi priprave za prihodnjo konvencijo soc. stranke, ki se bo vršila meseca maja v Clevelandu.

Konferenca 17. maja v Milwaukeeju

Milwaukee, Wis. — Na zadnji konferenci klubov JSZ in društev Prosvetne matice, ki se je vršila lansko jesen v Waukeganu, je bilo sklenjeno, da se naj prihodnja vrši bodisi drugo ali tretjo nedeljo v maju. Za kraj zborovanja je bilo določeno mesto Milwaukee.

Na seji kluba št. 37 dne 13. feb. smo določili za konferenčno zborovanje nedeljo 17. maja, ki je tretja v mesecu. Vršilo se bo v S. S. Turn Hall. Izvolili smo pripravljalni odbor treh članov, klub JSZ v West Allisu pa bo sklepal o tem na prihodnji seji.

Klub št. 37 JSZ priredi v nedeljo 29. marca "Card Party" v S. S. T. H.

Zadnja seja našega kluba je bila zelo živahna. Kljub snežnim zametom se je je udeležilo nad 30 članov. Priporočila so bila dobra, zanimanje veliko in tako se nadejamo, da pride tudi v naš klub več življenja. Poročilo o situaciji v mestu z ozirom na sedanji volilni boj je podal tudi alderman s. Tesch. Ko je končal, je bil deležen živahnega aplavdiranja.

Jacob Rozich.

NASILNOSTI FAŠISTOV V NAPORIH ZA POGAŽENJE LJUDSKE FRONTE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

krizi, ki je zadela kapitalistični sistem, pa se vzlic vsem ugodnim okoliščinam tudi ona ni mogla ogniti.

Danes je francosko narodno gospodarstvo v toliki negotovosti, da je ljudstvo napeto nervozno. Boji se inflacije, ker jo je enkrat po vojni že okusilo in boji se še marsičesa, kajti vlada gaji v deficit in brezposelnost narašča. Kakor vse evropske dežele, davijo tudi Francijo izdatki za militarizem, ki so ogromni.

Skandali s podkupninami, graft, večer strah pred novo nemško invazijo, negotovost ob italijanski meji, nezanesljivost Anglije itd. so stvari, ki gredo Francozom na živce. A kljub vsemu je velika večina prebivalstva za ohranitev sedanje državne oblike.

Kapitalistična oligarhija, sicer majhna, kar se števila oseb tiče, pa je v Franciji sila, ker kontrolira njene finance, njeno industrijo in pretežni del njenega časopisja.

Tako si že skozi vso sedanjo krizo stojita sovražna druga proti drugi ti dve sili, obe uverjeni, da pride do spopada. V tej napetosti se dogajajo izgrede, ki niso samo izlivi navdušenja ali protesta, ampak odsev dveh tokov, ki se dozdaj večinoma še brez grmenja in krvolija bijeta za kontrola nad Francijo. V prošlem poldrugem letu se nacionalistične, fašistične organizacije pripravljajo na boj tudi z orožjem. Levičarske skupine, združene v ljudski fronti, so par mesecev tega naslovile vladi ultimatum, da ako jih ne razoroži, se bodo pripravile za branitev republike in demokracije s svojimi silami. To bi pomenilo civilno vojno.

Napetost položaja je dne 13. februarja povečal napad rojalistične drhali na voditelja socialistične stranke Leon Bluma. Peljal se je iz zbornice v avtu, ko ga je spoznala drhali "kraljevskih služabnikov", kakor se naziva ena rojalistična skupina. Bila je zbrana slučajno na pogrebu enega svojih pristašev, ko se je Blum pripeljal mimo: "Socialist Blum!" je šlo med njo od ust do ust. Navalili so na avto, potegnili Bluma ven ter ga pretepli s pestmi, palicami in žilovkami.

Policija, ki je prišla na lice mesta, ga je otela pred nasilno smrtjo z največjo mujo. Leon Blum, ki je svetovno znan socialistični politik, je v Franciji respektiran tudi med nasprotniki, razen seveda med monarhisti, fašisti in drugimi skrajnimi nacionalističnimi skupinami. Vlada, kateri načeljuje po resigniranju Pierre Laval Albert Sarraut, je takoj po napadu na Bluma odredila razpust treh fašističnih-monarhističnih organizacij. Toda fašisti, ki verujejo le v nasilja, so izjavili, da se ne bodo podali brez boja.

250.000 ljudi, ki je korakalo prošlo nedeljo po pariških ulicah v protest proti napadu na socialističnega voditelja, je jamstvo, da so fašisti kljub vsem provokacijam in podpori finančnih in industrialnih kraljev daleč od zmage.

Velike preglavice dela današnji Franciji tudi vprašanje vnanje politike. Ljudska fronta je za sporazum in vojno zvezo s sovjetsko Unijo. Francoski kapitalizem, s fašisti vred, pa zahteva pobotanje s Hitlerjevo Nemčijo in zvezo z Mussolinijevo Italijo. Vprašanje obrambne pogodbe, ki jo je sklenil Laval z USSR še lansko poletje, je prišlo po dolgem odlašanju na dnevni red v francoski zbornici komaj pred dobrim tednom. Poljska vlada je sporočila, da zveze med Francijo in USSR nikakor ne odobrava, in če jo francoski parlament potrdi, bo morala Poljska hoteli ali nehoti v zvezo s Hitlerjevo Nemčijo, s čemer, po trditvi Poljakov, Francija več izgubi kakor pridobi.

Ker so v Franciji navajeni težkih političnih kriz, so poznavalci njenega položaja mnenja, da bo te viharje prestala brez temeljnih sprememb in brez civilne vojne. A vse je odvisno od okoliščin — odvisno namreč tudi od tega, kako bo vlekel svoje niti Hitler, kaj se dogodi z Italijo, kako se bo kretala Anglija itd.

Gotovo je eno: ljudska fronta je pripravljena, da brani republiko in njeno demokracijo z vsemi mogočimi sredstvi.

Norman Thomas bo govoril v Chicagu

V nedeljo 23. februarja bo govoril pod avspicijo soc. stranke čikaškega okraja Norman Thomas v Viking Temple, 3257 Sheffield Ave. Shod se prične ob 2:30 pop. Vstopnina je 10c.

Veliko dijakov kljub krizi

Illinojsko državno univerzo obiskuje v tem semestru 10,750 dijakov ali 625 več kakor v prejšnjem.

CLOTHCRAFT Union Made

OBLEKE SUKNJE POVRŠNIKI

IZ CISTE VOLNE 16.00

Obleke po meri \$21 in več; hlače po meri od \$3.95

Mocnik Clothing, Inc.

6421 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND, O.

V Slovenskem narodnem domu SE PRIPOROČAMO

DR. F. PAULICH ZOBOZDRAVNIK

Ordinira vsak dan raze nsrede od 9. zjutraj do 9. zvečer.

V nedeljo po dogovoru.

PHONE: CICERO 610

2125 SO. 52ND STREET CICERO, ILL.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1384

Prstina in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NASA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

OGLAŠAJTE

v

PROLETARCU

STANJE J. S. Z. PRED NJENIM XI. REDNIM ZBOROM

DEVETINTRIDESET KLUBOV V J. S. Z. IN STO TRIIN- ŠESTDESET ORGANIZACIJ V PROSVETNI MATICI

Izčrpek zapisnika seje odborov JSZ dne 7. februarja 1936

Redne seje odborov JSZ v petek 7. februarja 1936 so se udeležili sledeči: Frank Alesh, Filip Godina, Peter Kokotović, Fred A. Vider, Joško Oven in Frank Zaitz od eksekutive. Odsojen George Maslach vsled dela v Waukeganu. Od nadzornega odbora JSZ, Anton Garden in Frank Udovich. Mike Chavich odsoten vsled dela.

Od nadzornega odbora slovenske sekcije navzoča samo Angela Zaitz. John Hujan in Alice Artach odsotna brez sporočila o vzroku. Od prosvetnega odseka navzoča Ivan Molek in John Rak. Peter Bernik je bil zadržan vsled druge seje isti večer. Poleg omenjenih navzoč tajnik Chas. Pogorelec. Dalje so bili na tej seji sledeči sodrugi kot gosti: John Gorshek, Springfield, Ill.; Anton Sular, Kansas; Frank Podboy in John Terčelj, Pennsylvania; Frank Barbich, Ohio; Louis Beniger, Chicago.

Za predsednika seje izvoljen Fred A. Vider. Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Korespondenca.

Tajnik prečita pismo finske federacije z ozirom na odnose v soc. stranki. Se sprejme na znanje. Pismo tajnika kluba JSZ, Gowanda, N. Y., v katerem poroča o razprtijah v New Yorku, se vzame na znanje.

Chas. Pogorelec omeni, da je klubu svetoval, naj se ne umešava v ne eno ne v drugo stran, dokler se frakcijski boj ne razčisti.

Pismo kluba št. 235, Sheboygan, v katerem vprašajo za oglaš, se sprejme na znanje in sklone, da se da v njih programno knjižico oglaš za \$5.

Poročilo tajnika.

Chas. Pogorelec poroča: Ob koncu leta 1935 je štela JSZ 39 aktivnih in 1 pasiven klub ter 7 članov at large. Na podlagi mesečnih poročil klubov smo imeli nekaj nad 800 članov, toda na podlagi razpe-

čanih znamk, kot se običajno računa pri stranki, pa 699, kar pomeni, da je nekaj nad sto članov, ki so zaostali s prispevki.

V teku leta so bili ustanovljeni trije klubi: Red Lodge-Bearcreek, Mont., Maynard, O., in Presto, Pa. Prenehala pa sta kluba št. 65 v Johnstownu in Powhatan Point, O. Pasiven je klub št. 33 v Nanticoke, Pa. Po pregledu mesečnih poročil je razvidno, da so klubi pridobili 119 novih članov, toda onih, ki so odpadli, to število ni otehtalo, da bi mogli beležiti boljši napredek.

Finančno stanje

Dohodkov smo imeli v prošlem letu, skupno s prenosom \$4,337.34, stroškov pa \$3,171.06. Blagajna 31. dec. 1935 \$1,166.28. Od te vsote je v Millard State banki, ki je v likvidaciji, \$403.23. Prava gotovina na Lawndale Nat. banki koncem leta je bila \$763.05, ki se deli \$550.61 na konvenčni in \$212.44 na upravni fond. Celokupni imetek zveze je bil koncem leta \$1,542.58, obveznosti pa \$1,632.24. Te so v glavnem za literaturo Prosvetne matice, ki jo dobivamo na račune obresti od posojila JRZ Ljudski tiskarni v Mariboru, Jugoslavija.

V teku leta 1935 je bilo razpečanih 2871 rednih, 1912 duvalnih, 1495 izjemnih in 207 mladinskih znamk, skupaj 8382 (dualne znamke sta dve v eni). Iz tega je razvidno, da je okrog 20% našega članstva še vedno nezaposlenih.

Agitacija in propaganda

V prošlem letu smo izvršili precej agitacije. Zdi se mi, da mnogo več nego v nekaj prejšnjih letih. Tajnik je bil na agitaciji nad štiri mesece, največ v zapadnih državah in nekaj tednov na vzhodu. Dalje so izvršili veliko dela za širjenje Proletarca, pri nabiranju oglašev v Majski Glas in v Am. druž. koledar ter v razpečevanju teh dveh publikacij naši lokalni zastopniki, člani in somišljeniki. Izmed njih je bil veliko na po-

tovanju posebno Anton Zornik (v zapadni Pennsylvaniji). Vsi ti agitatorji so omenjeni v raznih izkazih, ki jih objavljamo v Proletarcu.

Dasi smo lani izvršili res pri- lično agitacijskega dela—ven- dar ne še zadosti! Glavna ovi- ra našemu gibanju je pomanj- kanje agitatorjev. V mnogih nasebinah imamo samo somi- šljenike, a med njimi ni niko- gar, ki se bi mogel uveljaviti kot uspešen agitator.

Navzlic vsem potkuškom— se mi zdi—smo še precej dobro izšli skozi te mizerne čase.

Poročilo tajnika sprejeto na znanje.

V imenu nadzornega odbora poroča Anton Garden. Knjige so v redu. Klubi dobe detaljir- no finančno poročilo v mime- ografirani obliki. Poleg Gar- dna je pregledoval zvezne po- slovne knjige in račune član nadzornega odbora Frank U- dovich. S. Chavich, tretji član nadzornega odbora, se revizije ni mogel udeležiti. Poročilo nadzornega odseka se sprejme na znanje.

Prosvetna matica

Njen tajnik s. Chas. Pogorelec poroča:

V Prosvetni matici je bilo lani včlanjenih 163 organizacij, ki so skupno prispevale \$1,124.87. Za njih članstvo smo naročili n razposlali 2,000 iz- vodov socialne povesti "Hiša brez oken" in okrog tisoč iz- vodov raznih drugih knjig.

Iz našega dramskega arhiva smo v prošlem letu poslali igre in vloge 59. organizacijam, od- nosno posameznikom, ki so jih naročili zanje. Nekaterim smo jih poslali po večkrat v letu. Skupno smo razposlali lani 141 iger. Vsled neprestanega izpo- sojevanja je mnogo iger v ti- skanih ali pa tipkanih polah že toliko pokvarjenih, da jih bo treba znova prepisati. Istotako vloge. Nekateri na igre in vlo- ge veliko premalo pazijo, pa se jih zamaže, raztrga ali uniči toliko prej. Prosvetna matica pa ima z nadomestitvijo znatne stroške.

Od prošle do te seje smo bili z dramskim arhivom na razpo- lago sledečim: društvu št. 477 SNPJ, Newburgh, O.; druš. št. 34 SNPJ, Indianapolis, Ind.; pevskemu zboru Slovenec, Pue- blo, Colo., ter dram. in pevske- mu društvu "Soča", La Salle, Illinois.

Poročilo sprejeto na znanje. (Dalje prihodnjič.)

Mussolinijeve fraze

"Naša vojna je vojna revnih, vojna proletariata proti sebi- nosti in hinavstvu", je rohnel Mussolini na nekem slavnju kon- cem decembra.

Kentucky noče prodaj- nega davka

V državi Kentucky je bil prodajni davek s sklepom za- konodaje in s podpisom gover- nerja dne 15. jan. odpravljen.

Soc. stranka in današ- nji problemi

Detroit, Mich. — JSZ ima v današnjih razmerah svoje tež- koče in v še večji meri jih ima socialistična stranka.

Njen sedanji notranji boj zaradi taktičnih in drugih spornih vprašanj je stranki kot celoti v škodo, ker jemlje član- stvu navdušenje za delo.

Soglašam, da so v stranki potrebne spremembe, razčišče- nje in pa taktika, ki ji bo omogo- čila napredek. Vprašanje pa je, koliko nam more koristiti frakcijski boj, posebno sedaj, ko se bliža predsedniška kam- panja.

Zavedati se moramo, da je nam harmonija in skupnost baš zdaj najbolj potrebna. Težko je vsakemu iskrenemu agita- torju za stranko, ki namesto da bi dobival vzpodbudo, mora ljudem le pojasnjevati, čemu to in zakaj ono glede razprtij.

Sloge bi bilo več, če se bi voditelji hoteli potruditi zanj. Spominjam se, ko je pokojni Jože Zavertnik dejal, da je enotnost in vzajemnost odvisna od "lidrov".

Nisem strahopetec in ne omahljivec. Vztrajal bom in se boril za delavske pravice do skrajnosti, dokler bom živel, kajti par voditeljev na eni ali drugi strani za delovne soder- ge nima tolikega pomena, da se bi radi njih umaknili agita- ciji, v kateri so vztrajali dolgo vrsto let.

JSZ med ameriško javnostjo ne šteje in tudi ni njena nalo- ga, da bi vršila agitacijsko de- lo med ameriški delavci. Ima pa veliko polje med slo- venskimi in drugimi jugoslo- vanskimi delavci. Ena njenih novih nalog je agitacija med našo mladino.

Kadar pravim JSZ, pomeni to kajpada nas člane. Vsakdo izmed nas ima gotovo nekaj prijateljev ali znancev. Če se odločimo, da pridobi vsaki vsaj enega v JSZ, bomo ojača- lo njene vrste, dvignilo njen vpliv in razširilo njeno agita- cijsko silo ter prosvetno delo.

Vr novih članov je organi- zaciji neobhodno potreben, ako noče zaiti na pot propadanja. Kajti treba je upoštevati, da niso vsi zvesti. Marsikdo, ki je pristopil in dril, da ostane ak- tiven socialist vse življenje, je že odpadel — da, med njimi celo taki, ki so si dobili sivo- neustrašnih delavskih borite- ljev. Omahljivce odnese vsak veter in še celo trdnjši odpa- dejo, kada se pojavijo težka taktična vprašanja, kakor npr. med vojno in v sedanji krizi.

Mnogi bivši člani danes de- lavskemu gibanju veliko ško- dujejo. Vrhutega je med de- lavci veliko takih ljudi, ki so po naravi hujšaki, špijoni in skebi.

Omenim naj še polovičarje, ki so 50-50 — pol napredni in pol nazadnjaški, ki so med ra- dikalci radikalni, in nazadnja- ki, kadar jih pot zanesne med nazadnjake. In pa tiste, ki na povabilo za pristop v klub pravi- jo: "Se strinjam z vašo stranko in bom že pristopil, kadar bom videl, da boste kaj do- segli."

Kapitalizem torej ni edini nasprotnik delavskega gibanja, kajti ovir ima veliko med de- lavci samimi, ker so nezaved- ni.

Toda kljub vsemu je treba vztrajati, agitirati, organizira- ti in delovati za naš tisk — kajti bodočnost spada delav- stvu in zanj se je vredno bo- riti. — Anton Jurca.

S seje eksekutive illinoi- ske soc. stranke

Poročilo s seje eksekutive soc. stranke v Illinoisu, ki se je vršila 1. feb. v Bloomingtonu, pravi, da so poročila organiza- torja Brinocaria in drugih o delu za stranko ugodna.

Devetnajst postojank je bilo suspendiranih, ker lani niso kupile dovolj članskih znamk. Dan jim je rok 60 dni za reorga- nizacijo. Če se je ne poslu- žijo, jim bo čarter odvzet.

Illinoiska socialistična orga- nizacija ima na prihodnji strankini konvenciji, ki bo ma- ja meseca v Clevelandu, pravi- co do 14 delegatov. Klubi mo- rajo izvršiti nominiranja kan- didatov za delegate do 29. fe- bruarja.

Eksekutiva soc. stranke v Illinoisu je sprejela tudi izjavo, da odobrava postopanje odbo- ra ameriške soc. stranke, kate- ri je odvzel čarter državni oz- roma mestni organizaciji v New Yorku, v namenu, da jo reorganizira pod novim vod- stvom.

Strah pred snežnim plazom

Bingham Canyon, Utah. — Kakor čujem v pomemkih, so ljudje s štitom v letošnjem A- meriškem družinskem koledar- ju zelo zadovoljni. Naša nase- lina je v njemu dobro opisana.

Poročala vam bi kaj od na- še zime — a ko berem kako mrzlo je pri vas, bi to ne bilo zanimivo. V četrtek in petek 6. in 7. feb. smo imeli tako sil- ne viharje, kakor še nikdar, od kar smo v Binghamu. V letoš- njem koledarju je med drugim omenjen veliki snežni plaz, ki se je dogodil 17. februarja 1926. Zasul je 36 ljudi. Tisti, ki živimo na istih brdih, smo u- žili to zimo že veliko strahu, posebno še omenjena dva dne- va. Kraj je namreč tak, da se plaz lahko vsak hip dogodi.

Par noči si vsled silnega vihar- ja nismo upali zaspati. Kajti pred plastmi snega na strmeh bregu, ki se vzpenja nad naši- mi hišami, imamo upravičen strah.

Tako imamo tudi mi svoje težave. Pozimi je tu zelo pusto. Zabava nas le radio in pa slo- venski listi, katere prejemamo. — Veselic ne prirejam. Tu in tam pridejo ljudje skupaj in pomagajo drug drugemu praz- niti sodečke, ki so si jih v jeseni napolnili z vinom. Mnogo ro- jakov je bolehnih in nekaterim so predzrni zdravniki zapove- dali, da se morajo popolnoma vzdržati alkoholnih pijač. Mo- žeje, ki jim je to ukazano, gle- dajo obupno v sode in ponuja- jo pijačo prijateljem, češ, pij- te, da se ne bo spridilo!

Poročevalka.

Lawless Judges

V založbi knjižarne Rando- ve šole socialne znanosti v New Yorku je izšla knjiga, v kateri pisatelj Louis P. Goldberg sli- ka vlogo sodišč in sodnikov v ameriški zakonodaji.

Kritiki so to knjigo sprejeli z velikim zanimanjem in jo v splošnem laskavo ocenjujejo. John Chamberlain piše v dnevi- niku New York Times, da knji- ga predoči v vsi mogoči reaz- nosti resnico o negotovosti a- meriških zakonov: kongres sprejme postavbo, predsednik jo podpiše in postane veljavna. Da, če ne bi bilo sodnikov! Ta- ko pa pride vsak važen zakon v roke tem, ki ga počasi mreva- rijo na nižjih instancah in po- tem pa ga zrušijo na vrhovnem sodišču. Posebno doleti taka u- soda zakone socialnega zna- čaja.

Oceno o knjigi so priobčili mnogi kritiki, ki so uposleni pri kapitalističnih dnevniki, ker je delo takšno, da ga ni mogo- če ignorirati. Komunistični Daily Worker daje priznanje obema socialističnima pisate- ljima, ker sta predložila javno- sti to času tako zelo primerno knjigo. Čitateljem sta na polju- den način predočila, da so a- meriški sodniki skoro vsi raz- redno zavedni pristaši in brani- telji kapitalizma, zato njihovi izreki ne morejo biti v bistvu nič drugega kakor podpora se- danji uredbi in zavirane vse- ga, kar bi utegnilo koristiti de- lavcem in farmerjem.

Smrtna nezgoda. — Po- menek o povesti

Roundup, Mont. — Dne 1. feb. je ubilo v rovu št. 3. Roundup Coal kompanije rojaka Louis Videca. Uposlen je bil kot popravljalec in postavljalec opor. Dobil je sporočilo, da je strof v nekem rovu slab in da naj ga podpre. Odzval se je, odstranil s stropa nekaj škrlj, za njimi pa so se usule druge in ga pokopale. Vzelo je precej časa, predno so ga dobili izpod kupa. Pokojni Videc je bil do- ma pri Grosuplju na Dolenj- skem. Zapušča vdovo, dva si- nova, dve hčeri in tri sestre: eno v Hamiltonu, Mont., drugo v Portlandu, Oregon, in tretjo v starem kraju. Pokojnik je bil tu že star naseljenec in prilju- bljen med rojaki in drugorodci. Bil je dolgo član druš. št. 114 SNPJ, pred dvema letoma pa je prestopil v angleško poslujo- čee druš. št. 700 SNPJ, katero mu je priredilo tudi lep pogreb in mu položilo venec h krsti v zadnji pozdrav.

Pokopan je bil 5. feb., na že- ljo sorodnikov po verskem o- bredu. Zahtevali so tudi, da bi ga peljali v cerkev, česar pa duhovnik ni dovolil, ker pokoj- nik ni bil član župnije in ni ho- dil v cerkev.

V družbi pri časi piva sem naletel na znanca Franceta in njegovega prijatelja, čigar ime mi ni znano. Slednji je pripove-

doval povest iz starega kraja, ki je bila docela podobna po- vesti Frank Tavčarja v letoš- njem Ameriškem družinskem koledarju. Rekel sem mu, da jo je morda čital v koledarju. "Ne," pravi, "slišal sem jo že v starem kraju." Svetoval sem mu, da naj prečita povest take snovi tudi v koledarju in mu ga ponudil. Zagotovil sem ga, da je v koledarju veliko lepega štiva, pa bo vesel take knjige. V pomenek je segel Franc in se čudil, češ. "Max, kaj ti je zmerom bereš socialistične knjige?"

"Ali se še spominjaš v Kle- nu Požarjevega Janeza?" sem ga vprašal. "Dejal je, da ko bi bil on milijonar, bi najel od tu do Seattle toliko ljudi, da bi polovili vse socialiste."

Ampak Požarjev Janez ni milijonar in tudi socialistov ne lovi po Ameriki. Pač pa jih la- hko lovi v Italiji pod Mussoli- nijem, kamor je odšel, kajti v Ameriko ne bi mogel več. Sicer pa je tu že zdaj preveč takih Janezov. — Max Polsak

"MOJ MALI DECEK JE BIL TAKO SUH - ZJOKALA SEM SE, KADAR SEM GA POGLEDALA"

"Nagovarjati sem ga morala, da je jedel, in nič, kar je pojedel, ni po- magalo, da bi pridobil na teži. Vedno bom hvaležna tisti materi, ki mi je povedala o Trinerjevem grenkem vinu."

Trinerjevo grenko vino je staro, za- nesljivo družinsko zdravilo, ki odpra- vlja zaprtje, pline, nespečnost, slabo sapo, nečisto kožo in težave, dru- žbene s prebavnimi nerednostmi, in navda z življenjem oslabei tek. Dobite ga lahko v vsaki lekarni.

TRINERJEV ELKSIR GRENKEGA VINA

Joseph Triner Company, Chicago

Nothing was ever made but that some one could not make it worse and sell it for less.

A modernized good housewife and careful mothers will buy from

Wencel's Dairy Products

Producers of Highest Quality

MILK PRODUCTS

Phone Monroe 3673

CHICAGO, ILL.

2380-82 Blue Island Avenue

Who don't make it worse — But make it save

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:

At 3724 W. 26th Street

1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily

Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.

4:30—6:00 p. m. Daily

Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by

appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI

PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,

pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva.

Deset članov (ic) je treba za

novo društvo. Naslov za list i-

za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

IVAN VUK O NAŠEM KOLEDARJU

Ivan Vuk, urednik "Delavca" v Ljubljani, odbornik v raznih delavskih društvih, pisatelj itd., piše, da mu je letošnji Ameriški družinski koledar zelo všeč. Pravi, da je izborni urejen in lepši nega prejšnji letniki. Ocenio o njemu je napisal v dva starokrajška delavska lista.

Delo žensk v JSZ

Cicero, Ill. — V predzadnjem Proletarcu sem v dopisu iz Detroita videla v seznamu novih odbornikov kluba št. 114 JSZ tudi ime Jennie Urban (Urbančič).

Spomnila sem se je, ko sva potovale v Ameriko l. 1920 na parkiru Argentina in dospeli v Chicago l. decembra imenovane leta. Jaz sem ostala tu, Ivanka pa je — mislim da še isti večer — nadaljevala pot v Detroit.

Ze prej ko sem izvedela, da se udeležuje na dramskem polju in med sodrugi ter sodružicami, sem bila vesela. Uverjena sem, da je aglinja in da je storila na našem polju že precej dela in še več ga bo v bodoče.

Po prečitaniu tistega dopisa sem želela, da bi bile vse takratne najine sopotnice aktivne v delavskih vrstah. Vsaka moč, ki jo pridobimo, pri nas veliko pomeni, ker delamo za dobro stvar.

V klubu št. 1 v Chicagu imamo poleg drugih tudi mladinski odsek, Red Falcons, za katerega uspeh se posebno trudijo ženske, pred vsemi pač odsekova učiteljica Mary Jugg. Jennie, morda bi tak odsek lahko ustanovile tudi v vašem klubu v Detroitu, ako ga še nimate?

V soboto 8. feb. je imel naš Red Falcons v Slovenskem delavskem centru spominski večer padlim sodrugom v zadnji revoluciji v Avstriji. V sredo dvorane so otroci naložili kup drv, ki je s pomočjo žarnic predstavljal ogenj, ali kakor pravijo Amerikanci, "fire-side". Vse luči v dvorani so ugasnili in se posedli okrog ognja. Učiteljica Mary Jugg pa jim je razlagala na poljuden način, kako so se boji pred dvema letoma v Avstriji pričeli in čemu. Spisala je tudi deklamacijo, katero so skupno predvajali v čast padlim avstrijskim sodrugom: Zapeli so v zboru tudi par pesmi. Videla sem, kako velik vtis je napravila ta prireditev na otroke. Vzlic silnemu mrazu jih je prišlo precej število. Po končanem sporedu so bili postreženi s kekom in kavo, kar je tudi pripomoglo k boljšemu razpoloženju. — Kristina Turpin.

Seger v Clevelandu

Gerhard Seger, nemški socialistični vodja, ki živi v preganstvu, je eden onih redkih sodrugov, kateremu se je posrečilo pobegniti iz koncentracijske kempe in uiti preko meje. Od tedaj deluje v Ameriki in v Evropi, da izpodkoplje tla Hitlerjevemu režimu. S. Seger bo govoril o nevarnostih fašizma v petek 21. feb. ob 8. zvečer v Workmen's centru, 3471 E. 147th St.

Maškaradna veselica društva "Bled"

Milwaukee. — Društvo Bled št. 19 JPZS priredi maškaradno veselico na dan vseh šem. na pustni večer 25. februarja v S. S. T. H.

Ker je ta dan naš starokrajški narodni praznik, ste vabljeni, da pridete vsi maskirani, da bo več veselja. Na Bledovih priredbah je vselej veliko zabave. Kar priključite si v spomin lanske pustno veselico, pa se boste gotovo tudi letošnje udeležili. Posameznim maskam in v skupinah bo razdeljenih nagrad v vsoti \$100. — P. O.

(Op. u. — Ostalega ni bilo mogoče uvrstiti, ker je bil list ob prejemu tega dopisa že napolnjen.)

Priredbe kluba št. 27 JSZ in soc. pevskega zbora "Zarja"

Cleveland, O. — Klub št. 27 JSZ in njegov pevski odsek "Zarja" bosta imela v tem letu sledeče priredbe:

V soboto 29. februarja zabavni večer soc. pev. zbora "Zarja". Vršni se v Sokolovi dvorani SND na St. Clair Ave. Poleg plesne zabave bodo udeleženci deležni tudi nekaj programa. "Zarjani" vabijo na poset te svoje prireditve vse prijatelje, in se nadejajo ugodnega odziva. Zasluzijo ga.

V nedeljo 5. aprila priredi soc. pev. zbor "Zarja" pomladanski koncert, na katerem bo predvajana tudi opereta "čevljar baron". To bo nekaj novega za našo naselbino. Opereta je komična, spremljana s popularnimi popevkami. V tej opereti nastopi tudi naš popularni komik Anton Eppich in Joseph Trebec, ki je dober tenorist. Tukajšnje občinstvo že zdaj opozarjamo, da si dan 5. aprila rezervira za poset te prireditve.

V nedeljo 14. junija priredi klub št. 27 JSZ skupno s soc. pevskim zborom "Zarja" piknik na Močilnikarjevi farmi. Tudi na tej prireditvi bomo skrbeli, da ne bo samo plesna in izletna zabava. O sporedu bo kajpada pravočasno poročano.

V četrtek 26. nov. — na Zahvalni dan — bo spet koncert soc. pev. zbora "Zarja". Prireja ga na ta praznik vsako leto.

Klub in njegov pevski odsek "Zarja" sodelujeta tudi na drugih prireditvah.

V nedeljo 8. marca na pr. se vrši v Slov. nar. domu mednarodni koncert, ki ga prireja socialistična stranka okraja Cuyahoga. V sporedu sodeluje tudi soc. pevski zbor "Zarja". Udeležite se ga!

Odbor kluba št. 27 JSZ.

Zidje o sporu v N. Y. soc. stranki

Eksekutiva židovske socialistične federacije se je z vsemi proti enemu glasu izrekla v podporo cirkularno pismo svojim klubom, s katerim jim pojasni položaj v New Yorku. Njen Douglas Park Branch v Chicagu je že sprejel protest proti eksekutivi S. P., ker je odvzela čarter newyorški soc. stranki. 21 članov je glasovalo za protest in 4 proti. Tako poroča Harry Cohen.

Konvencija illinoiske soc. stranke

Prihodnja konvencija socialistične stranke v Illinoisu se vrši dne 3., 4. in 5. aprila v Peoriji.

Predlog za delavsko stranko v Connecticutu odklonjen

Unije v državi Connecticut so z večino glasov zavrgle iniciativo za ustanovitev delavske stranke. Večina v 29 unijah je bila za in v 157 proti.

Najboljši agitator

Tajna poročila iz Italije pravijo, da nezadovoljnost ljudstva vzkipeva. Vzrok temu je vojna v Afriki in naraščanje bede.

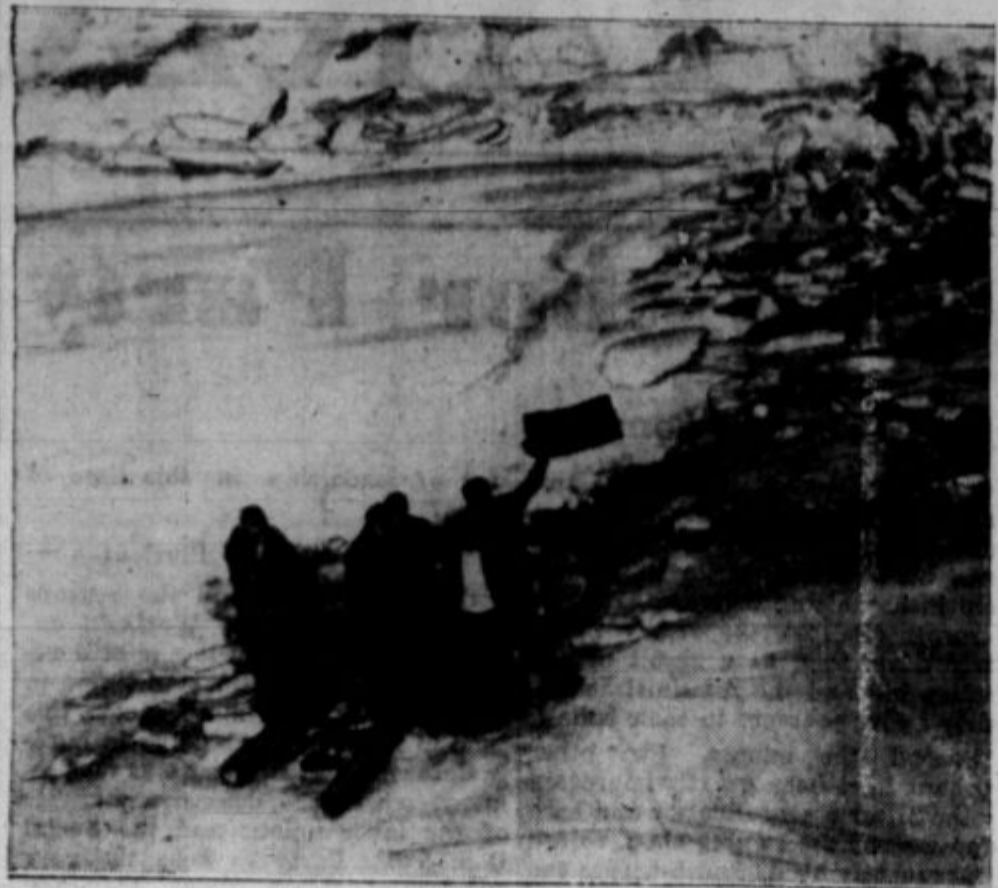
Šolstvo v USSR

V Sovjetski Rusiji je bilo lani zgrajenih v mestih 374 srednjih šol in okrog tisoč ljudskih šol na vaseh. Šole so dobile zastoj za učenje nad sto milijonov novih knjig. Novih učencev se je vpisalo tri milijone. Proračun za vzdrževanje šolstva v tekočem semestru znaša tri milijarde rubljev.

Izgoni iz Nemčije

Eden izmed poslednjih časnikaških poročevalcev, ki je bil izgnan iz Nemčije, je Ernst Poper, ki je poročal vesti v prški Tagblatt. Vzrok: Njegova poročila so bila "neprijazna tretjemu rajhu".

NEPRILIKE NA JEZERIH

Vsako zimo se tu in tam na velikih in malih jezerih ribičem dogodi, da se odtrga plošča ledu, na kateri stoji, ter jih odnese. Na tej sliki je skupina CCC fantov, ki je prišla v slično opasnost blizu Brewsterja, Mass. Rešili so jo aeroplani.

V soboto na maškarado društva "Nada" SNPJ

Chicago, Ill. — Zensko društvo "Nada" št. 102 SNPJ je, kolikor znano, edino napredno slovensko društvo v Chicagu, ki se prireja maškaradne veselice. Včasih jih je bilo kakega pol ducata v sezoni.

"Nadine" maškaradne veselice so že od nekdaj popularne. Društvo se odlikuje tudi v obilici daril, ki jih razda odbranim maskam.

Naša letošnja maškaradna veselica se vrši v soboto 22. februarja v dvorani SNPJ. Udeležite se je! Če le mogoče, pridite maskirani, da bo več zabave za vas in druge. Vstopnice v predprodaji so po 30c in pri blagajni 40c. V gornji dvorani bo igral "Original Gay Dons orkester", v spodnji pa bomo imeli godce, ki bo plesalce zabaval z domačimi komadi.

Članice so v predprodaji razpečale že veliko vstopnic, kar je jamstvo, da bomo imele obilno udeležbo. Na svidenje v soboto v dvorani SNPJ pri članicah "Nade". — A. Z.

Seja kluba brezposelnih

Chicago. — Seja kluba brezposelnih št. 61, Illinois Workers Alliance, se bo vršila v četrtek 20. februarja na 1953-59 Damen Ave. in 22nd Pl. v spodnjih prostorih poljske cerkve. Člani in članice, udeležite se je polnoštevilno in privedite prijatelje in znanke, da pristopijo v klub. — Odbor.

Thomas v radiu

Norman Thomas bo intervjuvan v radiu o položaju v petek 28. feb. ob 10:45, eastern standard time. Intervju med njim in Boake Carterjem bo oddan na radio postaj Columbia Broadcasting sistema.

Koliko je nedržavljanov v Chicagu

V Chicagu je 250.000 nedržavljanov in v vsem Illinoisu 350.000. Poseben odbor vodi kampanjo, da jih pridobi za naturalizacijo.

"Mislec" so danes samo še v kamnitih in bronastih sohah

Rodinov Mislec — soha, ki je dobila svetovni slavo, je pač mislec, ampak je iz bronu, ali pa v posnetkih iz kakega drugega materiala. Zivih mislecev pa je danes, ako sodimo po zmedbi, v kateri se človeštvo nahaja, prav malo.

THE FALCON NEST

This week the Flight Leader of the Chicago Red Falcons send in a letter for our column. Here it is:

To the readers of the Falcon Nest: As Flight Leader of Tom Mooney Flight 3, I wish to take this opportunity to tell you boys and girls of Chicago that we, the members of Tom Mooney Flight 3, would like to have you join the Red Falcons of America. There probably are some boys and girls who do not know what the Falcons are and what we do. For those who do not know, I wish to say that we are a boys' and girls' group of workers' children. We believe in the workers' rights and believe as they do. We learn of their daily struggles for higher wages, and decent working hours. Besides learning of the workers and their struggles, we learn many different working songs.

In the spring and fall we present plays, recitations, and songs. On October 5, we held an exhibit and displayed handwork made by the boys and girls. On Dec. 22 we presented a program for the Chicago District Federation of SNPJ lodges. On this program we had a play, folk dances, and a few recitations.

We hold our meetings at the new Slovene Labor Center, located at 2301 S. Lawrence Avenue. At nine o'clock in the morning the bigger and older members meet, and in the afternoon the meeting is held by the younger Falcons. At these meetings we discuss the everyday problems of the workers. After the meetings, we divide into groups. One group of girls now has a glee club. The boys have done some soap carvings.

Come and attend one of our meetings.

Družabni klub S. D. C.

Chicago, Ill. — Javnosti je gotovo že znano o Slovenskem delavskem centru, zato ne bom podrobno opisaval pomena korporacije; omejiti se hočem le na družabni klub SDC.

Na seji delničarjev SDC je bilo med drugim sklenjeno, da se ustanovi poseben klub, čigar naloga naj bo, da goji družabnost ter nudi SDC materialno oporo. V ta namen ima ta klub svojo posebno sobo v pritličju (club room). Članstvo tega kluba ima tudi pravico posejati čitalnico SDC, na razpolago ima tudi stavbišče, v kolikor ga bo rabilo za družabne namene.

Član družabnega kluba lahko postane vsakdo, ki soglasja z nameni, katerim služi korporacija SDC. Članarina je \$1 na leto.

Organizacijski odbor, v katerem so John Hujan, Filip Kmetec in Vinko Ločnikar, je pridobil že lepo število članov ter namerava v kratkem sklicati ustanovno sejo, na katero bodo povabljeni vsi, ki se vpišejo v ta klub.

Sodrugi in simpatičarji, vabljeni ste, da pristopite v ta klub v najkrajšem času, da boste lahko prisostvovali ustanovni seji.

Vsakdo, ki se strinja z idejo te ustanove, je dobrodošel!

Vinko Ločnikar.

(Opomba: Osnutek pravil družabnega kluba Slovenski center je objavljen v tej številki.)

Vodstvo organizacije je ponavadi odsej članstva. Slabo vodstvo je posledica brezbriznega, nevednega članstva.

Tiskovni fond Proletarca

II. IZKAZ.

Chicago, Ill. Angela Zaitz \$5; po \$1.50: Mary Arnez in John Hujan; Frank Horzen \$1; Anton Andres 60c, skupaj \$9.60.

Cleveland, O. Rose Jurman \$5.00. W. Aliquippa, Pa. Po 50c: Jennie Pompe in Fr. Lavrich; po 25c: Geo. Smrekar, Fr. Strubel, L. Gerzel, B. Yoyant, A. Šćurk, J. Sivec, S. Orger, J. Steklarič, Jos. Yaldich, L. Trušovec in Jack Leskovec, skupaj \$3.75. (Poslal Bartol Yoyant.)

Cicero, Ill. Anton Puc in John Thaler \$3.15. Berwin, Ill. F. B. \$2.00. Waukegan, Ill. Neimenovan 76c; Rudolph Skala 60c, skupaj \$1.36. Crafton, Pa. Michael Jerala 60c. Johnstown, Pa. Po 25c: John Naltigal in Louis Omer, skupaj 50c. (Poslal John Langerholc.)

Bentleyville, Pa. Louis Humar 50c. Dixon, Ill. Mike Kober 28c. Ambridge, Pa. Louis Uhernik 25c. So. Fork, Pa. Jacob Rupert 25c. Chisholm, Minn. Mary Smolitz 25c. Indianapolis, Ind. Anna Urbančič 25c.

Onnalsda, Pa. John Dezelan 25c. Gowanda, N. Y. Louis Lamut 20c. Skupaj v tem izkazu \$28.19. Prejšnji izkaz \$22.40, skupaj \$50.59.

one was allowed to visit you, where you were forced to lie on bare asphalt pavement, where no one could bring food and clothing— You children—Red Falcons—who were killed in your big homes for the workers by men who broke in and fired on you—

You have not died! Your idea cannot die out! When the world will have been made free for the workers,

When all will live in a manner that is decent and happy for all human beings to live, They will look to you—the heroes of the most inexcusable, bloodthirsty attack in history and say, "Long live the memory of the dead in Vienna of February, 1934!" "Long live the world of the workers!"

When this was over, we sang more songs and then played games and had refreshments.

The girls in the older section of the Falcons have formed a Glee Club. Frances Omerza has consented to be their accompanist. They're preparing for the May 1 program.

Our Jimmie Higgins Contest again came to a close. Ernest Dresnar was the winner of the Everysharp pencil given as reward. This was presented to him at the Council Fire.

How many of you know what a Falcon is? And what color it is?

Then why do we call ourselves the Red Falcons?

Do you know what great Socialist's birthday occurs in this month?

Very soon—probably in two weeks—we're going to announce another CONTEST. Watch for it! It will be open to everyone and we're going to have some good prizes.

How many of you meant to write to the Holland Falcons whose letters appeared in this column last week and then forgot? Sit down right away and send your letter off or you'll forget it entirely.

And don't forget, readers, whether you're a Red Falcon or not—anywhere—let's hear from you and tell us how you like the Falcon Nest.

(Send your correspondence to Mary Jugg, 4134 W. 24th Place, Chicago.)

Signs Of The Times

When a person says, "I don't know nothing about this, but I know what I want," it's a sign he doesn't.

When a chicken crosses the road, it's a sign it wants to get across but don't ask her why.

When ten times more hens are killed crossing roads than roosters, it's a sign there are ten times more hens than roosters.

When people say they can't get enough of anything because there is an over-production of everything, it's a sign they have no sense.

When a black cat crosses the road, it's a sign it's black.

When a statesman views with alarm, it's a sign he isn't in office. When he points with pride, it's a sign he is.

When a silver-tongued orator promises you golden castles, it's a sign he's after the coppers in your jeans.

When a working stiff says, "I vote old party tickets because I don't want to throw my vote away," it's a sign he will.

When farmers exterminate the bugs that devour their crops, it's a sign they're bugs.

When milk is poured in ditches, it's a sign that babies are laid in graves because they can't get any.

When politicians condemn the things that are, it's a sign they should be changed, but won't.

When a fellow says, "I'm ag'in Socialists because they want to divide up," it's a sign he'd get something if they did.

When people sleep in public parks,

unmolested, it's a sign that public parks are public property.

When folks pray for Kingdom Come and vote for the hell they got, it's a sign of shorts in their vying.

When a fellow is full of prunes, it's a sign his belly is often empty.

When folks hurry home because they can't afford sow belly, it's a sign of bees in their bonnets.

When folks pay a processing tax on the hog liver they eat to pay themselves for the pork chops they processed, it's a sign they are crazier than hell.

When fish starve because the rain washed too many bugs into the river, it's a sign they voted for a New Deal and got it.—The American Guardian.

WE OWE THEM GRATITUDE

Oh, how many there were, whose names are forgotten, who suffered untold agonies to lay the foundation of the labor movement, of whose real mission they had but the vaguest conception! These pioneers of progress paved the way for us, and deserve far more at our hands than we have in our power to do for them. We may at best rescue their nameless memory from the darkness of oblivion, and this we undertake to do with the liveliest sense of obligation for the service they rendered, and the sacrifices they made in the early and trying stages of the struggle to improve the condition and advance the welfare of their fellow-workers.

Eugene V. Debs.

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

Importance Of English Sections In Our Branches For Socialist Work

There are two main types of Socialists and other radicals in the Labor Movement. One consists of those who persist that they are able to solve anything anywhere with a short speech or a long speech, or in a short or long article as the occasion may be. They are always on hand with advice how things should be done, how comrades should be disciplined and what they must do in order to achieve results.

The other type of Socialists are those who do not pretend to be great theoreticians but who go about their task in order to build an organization and keep it working in the field of Socialist activities.

Theoreticians are as necessary as the scientists in general. But wherever there are too many "would be know alls" and too few real organizers, agitators and teachers, the Socialist movement suffers.

We are glad that in our Federation the English Sections, consisting of American born Slovene youth, are successfully developing, especially in Chicago, Detroit and Cleveland. Attempts are being made to revive them for greater activity also in Milwaukee and West Allis, Wis.

In last week's issue of our paper, on this page, was an encouraging review of the work done last year by the Social Study Club, which is the English Section of Branch No. 1 JSF, in Chicago. Altho the membership is still small, they nevertheless were able to show results because they were active in worthwhile endeavors.

When such sections were first proposed for branches of our Federation, some of the comrades opposed the idea. They were of the opinion that if such groups be organized at all, it would be better that they affiliate direct with the party. The comrades recommended this in good faith, but if they understood the practical side of such sections, they would be for them. There are still millions of foreign born citizens in this country and millions of their offsprings. The Socialist branches of this type are the best suited for effective Socialist work amongst them. That's why the Democrats and Republicans are springing up in every election campaign a so-called "German-American", "Polish-American", "Italian-American", "Bohemian-American" etc., Democratic and Republican organizations. The most active in them are not foreign born but American born "hyphen-Americans". Of course, they are doing so because they are paid, or because they are political job holders in which case they must be active, or because they are expecting some kind of bounty out of the campaign.

Socialists are active for an entirely different reason. They are working for a cause, for a new Social Order. To strengthen our forces we are bound not only to understand Socialism more thoroughly, but to learn how to work and how to fight to bring that goal nearer and nearer.

The main task today is to strengthen our organization, i. e., the Socialist Party as a whole and with that its different state organizations, city locals, and language Federations.

Undoubtedly our comrades in the JSZ will become more aggressive in this sense, especially with the encouragement of our Youth Groups. Let the spirit of cooperation prevail. Let senior branches and its English sections work hand in hand and the result will be a bigger and better organization. Let's have more public meetings, more work done for the unions, more lectures and study courses, more plays and labor concerts, more subscribers for Proletarec and more Socialist literature distributed.

The membership in the Socialist movement means action. Whoever joins without intending to help in the struggle for emancipation, is a useless member. Those hoping and believing in the New Day should not stand idly by. Comrades, get them in line for work because without this the world will not progress on the road to Socialism!

Capitalism's Sordid Conspiracy

When U. S. Senator Carter Glass pounded the desk so violently that he drew blood from his knuckles in an attempt to discredit evidence brought out by Senator Nye, that Woodrow Wilson was taking steps toward war even while Wilson was seeking re-election because "he kept us out of war," Glass lost his blood for nothing.

The facts are here to prove that the American people were duped in that war and to warn them that they are duped again if they are not careful.

Regardless of the part Woodrow Wilson played in plunging this nation into a conflict for the preservation of Allied Capitalism, Inc., everybody now knows that the war was popularized by an unprincipled crew of liars as ever drew public salary for serving private interests.

We went to war to halt Hunnish atrocities, and after the war was over were assured by Admiral Sims that Germany has violated none the rules of war.

We went to war to save democracy, and after the slaughter was ended we added "fascism" as a word in the dictionary.

We went to war to make the world a decent place in which to live, and now we have a nation in which millions of people are pauperized by doles and enslaved under "New Deal" auspices.

To Senator Glass' outburst we reply bosh and humbug. His vehement willingness to believe Woodrow Wilson against the world is on a par with the jibe of the joker who assures his friend that I'll believe your lies if you believe mine.

By his very silence Woodrow Wilson joined in the campaign of lies which hurried the public into war and plunged the nation into debt and ultimate collapse. Had he wished to be truthful the war president would have said in 1917 what he proclaimed after the crime against the world was completed, that the war was for commercial and industrial reasons and not for the patriotic and idealistic purposes which were advertised for the delusion of the masses.

But while Wilson was silent the Socialists of America told the truth. They were hounded and persecuted for their refusal to be deceived or silenced, but today their proudest boast is their opposition to the war which Woodrow Wilson permitted to be imposed upon those who trusted him far more sincere than Carter Glass ever could.

Americans who hate war and wish to preserve civilization itself owe something to Senator Nye for the

part he played in unmasking some of the details in Capitalism's sordid conspiracy against the plain people. Reading Labor Advocate.

CIVILIZED?

Historians say the human race has developed through the stages of savagery and barbarism into the stage of civilization.

Sometimes we wonder if the race has really developed out of the stages of savagery and barbarism. This wonder occurs when we note the lynchings in the south, the auto slaughter everywhere, and the villainies which are perpetrated by capitalism.

Do you think the folks who live along the gorgeous boulevards in the great cities are civilized?

Would it be possible for civilized men and women to live in magnificent mansions and surround themselves with every luxury while millions of self-respecting and industrious men are penniless and their wives and children suffering constant privation?

How can such people be called civilized?

If they were civilized, their consciences would burn them up.

But we keep saying that we do not blame the individuals, as they are the product of the system. The system keeps them savage and heartless. Let us have a new system—one that will promote real civilization, not savagery and barbarism.

The Milwaukee Leader.

EDUCATION

It is the duty of every man to educate his children. It ought to be the high ambition of every father to equip his offsprings with the best education that means and circumstances permit. The thousands of wage-workers denied an education in their younger years fully understand the disadvantages of meager learning. The knowledge of reading, writing and thinking clearly means everything. It is the road that leads to the highest development, intellectual, moral and spiritual.

Eugene V. Debs.

For Civilized Warfare

This thing of dropping bombs on hospitals full of sick and wounded like those Italians are doing is all wrong. Bombs should only be dropped on whole and healthy people.

A. G.

Building A Labor Party

By Norman Thomas

Undoubtedly the future of democratic political action in the United States and the hope of using it as a weapon to beat off the coming of Fascism depends upon a mass political movement of farmers and workers with hand and brain in the field which is now so largely occupied by the two capitalist political parties, neither of which has a consistent program.

Nevertheless we cannot build a farmer-labor party just by wanting it. If we are to do a good job we must face facts realistically and understand them. It will delay and not hasten the coming of a real farmer-labor party if a few of us prematurely call ourselves the farmer-labor party. We don't want to imitate the twelve tailors of Tooley Street who began their proclamation: "We, the people of England."

In this connection two recent events are worth careful consideration. The first and most important was the overwhelming support the United Mine Workers convention offered to President Roosevelt. Edward McGrady, spokesman for the Administration, got an ovation. This is the more significant because of the fact that McGrady, formerly a vigorous and eloquent spokesman for labor, has been the Administration's best trouble shooter, the best adjuster of disputes in the very automobile and steel fields which the miners want to organize, and McGrady's settlements have not been on the side of aggressive unionism. Yet he got this ovation.

Why in the face of the record should Roosevelt and his administration

be so popular? There are two answers. The first is that the miners, more than most workers, did get some benefits and particularly some help in organizing activities, first as a result of NRA especially in its early days, then as a result of the Guffey bill and the Administration's fairly active pressure in their behalf.

Second, the miners, like other workers, have been greatly impressed by the bitter class solidarity and hate expressed by the owning class, voiced most recently by Al Smith before the Liberty League. Besides this perhaps Lewis may have hopes of Administration support in the AFL struggle.

These two facts in greater or less degree will influence the feeling of great number of aggressive farmers and workers.

To The Right Of Roosevelt

A second thing which the last week has made plain is that there is a section of the American labor movement to the right of Roosevelt. Its most recent spokesman is Matthew Woll who in the pages of Liberty Magazine argues that Roosevelt has carried out Socialist policies, lumps together all collectivism, fascist, Rooseveltian, Socialist and communist, condemns all of it indiscriminately in terms almost worthy of Al Smith, and then appeals to employers and business men to get together with labor to save America from the States! Matt Woll is still Vice-President of the American Federation of Labor and may be the spokesman on this matter of the extreme anti-Lewis men. What can we hope, or rather what must we fear from this

sort of leadership in this time of crisis?

The Danger Of Illusions

One may understand the reasons for the United Mine Worker's endorsement of Roosevelt and still recognize the extraordinary dangers in this policy. Once more labor, this time in America, is thinking in purely defensive terms. So it was in Germany, where the defensive struggle of the labor unions and the Social Democratic Party to keep the very substantial things which they had won resulted in rout before the forces of Hitler. In 1916 we voted for Wilson because he kept us out of war. We got into war, the same sort of peace as if we had voted for Hughes.

To vote for Roosevelt in 1936 because he kept us out of reaction or fascism will prove equally futile. Labor can never free itself from its house of bondage while it is so content with as little as the Roosevelt Administration has done. Look at its records with regard to the organization of the heavy industries. Look at the relief standards it has set up. Look at its utter failure to consider the plight of sharecroppers and other agricultural workers who furnish a reservoir of potential strike breakers in industry.

Look at the plain fact that in spite of the outcries of the Chamber of Commerce it has been the Roosevelt Administration which temporarily at least has prolonged the capitalist system.

Whichever of the major parties wins in 1936 the determining factor in the writing of the history of the next four years will not be primarily the individual merits or demerits of the President. They will be great economic forces operating under capitalism. They will be the drift toward war, toward new depression and toward the Fascism which will arise out of war or new depression. Neither Roosevelt nor any Republican has a program to avert this.

The difference of more or less between Roosevelt and a Republican administration is far less significant than the prompt organization of labor into a vigorous party of its own. Before that party comes to power it can put a pressure upon even a Republican administration which will accomplish more than it can win by favors and concessions from a Roosevelt so tied up with Democratic reactionaries that so far he has been afraid to declare openly and explicitly for the Workers' Rights Amendment to the Constitution or any equivalent for it!

Raking Over the Heap

For Women Only

Conducted By Mary Jugg

"Is it wrong for women to smoke?" asked the Man on the Street the other day. "No more than it is for men," was the reply. Not so very long ago it was next to a sin to be known as selling or buying alcoholic drinks. Today no one gets excited over prohibition repeal. What is right or wrong depends upon the laws people make for themselves at any given period. It's not a matter of conscience nor one of what's right or not right for one. It's again one of those personal matters that too many people like to settle for everybody else.

New Albany, Ind. — Women and girls in this town have been modern heroines. For 17 weeks they picketed the garment factories of Fine and Sons and held out against 80-an-hour wages. It took something more than will power to hold out in the continual sub-zero weather.

Even the capitalist papers report that during all this time not a single window pane of the employers has been broken.

The women in Indiana must be terribly dangerous! The governor had to engage special deputies and threaten to declare martial law again if the 700 women didn't shoo. Or maybe those deputies were only to take care of the 200 to 300 strikebreakers who are afraid Fine and Sons will perish if they don't support him.

In the meantime we see all kinds of pictures of Society dames (who in all probability haven't earned a dime in their lives) basking in the Florida sun — running away from the terrible cold.

Scientists report the discovery of a cabbage that doesn't smell. No, they're wondering if they can do the same to garlic and onions. We're wondering, too. Wondering whether this economic system will ever smell so bad that they'll try to change it!

Have you ever noticed how everyone rushes to a widely-advertised sale in a chain store? And have you ever asked the ladies what they got out of it? After you're lured by one or two simple items priced ridiculously low as a bait, you usually come home with a bundle of packages you didn't want in the first place.

Not very long ago the prediction was made that in ten years the chain stores would be doing all of the business. Then the big day will come! They will have clear passage to sell prices as high as they wish and who will be able to kick?

Mothers, don't ever let anyone tell you that your child is what he is and he will never change. Habits and manners are influenced by environment. Probably all of you read some time ago of the little girl who had lived among wolves from her earliest childhood. When she was found, her manners and habits corresponded in every respect to the wolves — even to her food and the way in which she ate it.

It will be largely the surroundings in which your child is brought up that will make him what he is. And who of you is satisfied with them as they are? The challenge goes out to you! Be among those who will help to bring about a change.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

I wish to take exceptions to the rule of the Executive Committee of the Yugoslav Socialist Federation and protest against the curtailment of honest opinions in the matter of interparty controversies. Proletarec has long been the champion for the expression of the oppressed. It dared to publish things other papers feared and I dare say that this open policy has won it the admiration and respect of innumerable thinking people. By closing its columns to the interparty controversy it breaks its honorable past record and establishes a precedent which can do it as much bad as good. At the same time it aligns itself, consciously or otherwise with one faction and prevents the members from learning the truth. This decision is unjust, therefore and certainly in contradiction to the very principles we are propagating. It necessarily forces us, who are active in the movement, to seek redress somewhere else, outside of our Socialist paper and I do not want to condone such a policy.

Sinclair Lewis' latest title, "It Can't Happen Here," was due to be filmed and promised to focus the attention of the American public to the possibilities of a dictatorship in America. But, immediately the plutocrats stepped in and excused themselves for stopping work on such a picture by that its cost was out of proportion to the returns. The truth is that Big Business saw in this picture a valuable educational agency to prepare the people against fascism. They thus decided that they couldn't risk it because they may have to call upon their fascist forces soon to thwart off Communism as they may say. It is rumored that the producers saw a big cleanup on the film and that they may go thru with it anyway. We hope so. Still, I suppose, Big Business can censor the film and prevent its showing after it is made.

Norman Thomas is getting more time on the radio right along. His answer to Al Smith on "Is the New Deal Socialism?" has been printed in pamphlet form; 100,000 copies are now being sold at 2c a copy. Our Social Study Club has taken 100 copies and we expect to sell them all. It is a good Socialist speech and we urge you to send for your copies. We'll send you 5 for 10c. Last Sunday Comrade Thomas spoke from the University of Chicago Chapel over WGN and made a good talk. On Friday, Feb. 28 he will speak over the Columbia Broadcasting hookup at 9.45 (C. S. T.)

Our Social Study Club held its regular monthly meeting last Friday night at our Center. In addition to some reports and the talk of Comrade Lydia Biedel we decided to hold a big public meeting in March where we would hear the case of fascism or the invasion of Ethiopia explained. Our literature committee has procured the latest pamphlets of the party on "Abraham Lincoln — the Real American," by Daniel W. Hoan, "Unions and the Socialists," by Leo Kravsky and the Draft for the Socialist Party. We urge our comrades to read these well gotten up new editions. The Union pamphlet is especially good.

While Socialists admire the fight of John L. Lewis of the UMWA for industrial unions we cannot possibly laud him as an individual. Even if his past record was clean, which it is not, we somehow cannot trust him. It is all too likely that he is seeking popularity and support among the rank and file so that his political ambitions may be fulfilled. Socialists should understand this, and we are dutybound to work for industrial unionism we must refrain from lauding this man as an individual regardless of Lewis' popularity among his unionists.

OUR BRAVE AUSTRIAN COMRADES

By NORMAN THOMAS

This is the anniversary of the gallant struggle of the Austrian workers against the clerical Fascism of Dollfuss. We remember it as an inspiration. Today Austria is under the Fascist yoke but there is a stirring of life there and hope far greater than any corresponding stirring in Germany. In the latter country both Communists and Social Democrats made such a meek submission to Hitler. To say this is not to say that a last moment stand in Berlin like the stand in Vienna would have prevented Hitler's victory. It is to say that

there must be iron and courage and some aggressive vigor in the fight against Fascism. Although the Austrian struggle resulted in a temporary defeat it is still a beacon of hope for the workers.

NOTE

More English reports
and Articles on
Page 5